ზაზა აფაზიანიძე

ბაბთა

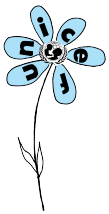

ლიტერატურული
ზღაპარი

ილუსტრაციები ავტორისა

ლეგატი

2001 წლის თებერვალში ეს ლიტერატურული ზღაპარი აღინიშნა პირველი პრემიით გაეროს ბავშვთა ფონდის (იუნისეფის) კონკურსზე, რომელიც მიზნად ისახავდა ბავშვთა უფლებათა დაცვის კონვენციის ამსახველი საუკეთესო ლიტერატურული ნაწარმოების შექმნას.

გამომცემელი: **მარინე ცხადაია**

კომპიუტერული უზრუნველყოფა: ნანა ესართია

© ზაზა აბზიანიძე. ტექსტი, ილუსტრაციები, დიზაინი

© გამომცემლობა „პეგასი“, თბილისი, 2009

გამომცემლობა „პეგასი“
თბილისი, ი. ჭავჭავაძის გამზ. 27
ტელ.: 390727; ტელ./ფაქსი: 421000
ელ-ფოსტა: book@pegasus.ge
ვებ-გვერდი: www.pegasus.ge
ავტორის ელ-ფოსტა: abzianidze@hotmail.com

ISBN 978-9941-9113-2-3

„ბაბთა“ რას ნიშნავს?

– „**ბ**უსუნსულების **ა**სოციაციის **ბ**ავშვებთან **თ**ანადგომის **ა**ქცია“.

– ეს ბუსუნსულები ვინღა არიან?!

– ბუსუნსულები როგორ არ იცი?! უსაყვარლესი არსებებია – ცოტა ეშმაკუნები, ცოტა მიამიტები. რაც მთავარია, უბოროტონი.“

ყურმოკრული საუბრიდან.

ბუსუნსულების ასოციაციის საერთო კრება ღვაწლმოსილმა ნაგაზმა ბუსომ გახსნა.

– პატივცემულო მხეცებო! – ვინ აცალა: „თვითონ ხარ მხეცი, ჩვენ ბუსუნსულები ვართ!“

– კოლეგებო!

– ამას სადღაც სხვაგან ჰგონია თავი, ხომ გითხრეს, როგორ უნდა მოგვმართო? იმის თქმა ხომ არ გინდა, რომ რომელიმე ჩვენგანი სინამდვილეში ბუსუნსულა არ არის?! – აწიკვინდა ტურა კოშმარინა.

ბუსომ ამოიოხრა და, ბედთან შერიგებულმა, თავიდან დაიწ-ყო თავისი შესავალი სიტყვა: „ძვირფასო ბუსუნსულებო! გთხოვთ, საშუალება მომცეთ ვთქვა ჩემი სათქმელი. მით უმეტეს, ის, რისი თქმაც მე მინდა, ყველა თქვენგანს ეხება.

დავიწყებ ერთი აფორიზმით, რომელიც პატივცემულმა კუ ზიგლინდამ წარმოთქვა ადამიანებზე ორმოცწლიანი დაკვირვების

ბავშვის უფლებათა კონვენცია: მუხლი 1

აქ მოყვანილი წარწერები ბუსუნსულების ასოციაციის წევრმა თვითნასწავლმა მხატვარმა შიმპან-ზუკომ გადმოიწერა „ძირითად დებულებათა არაოფიციალური ჩამონათვალიდან“, რომელიც თან ახლავს „ბავშვის უფლებათა კონვენციის“ ოფიციალურ ტექსტს.

შედეგად: „ – ხეტავ როგორ გამოდის ამ-დენი კარგი ბავშვისგან ამდენი ცუდი ძია?!“ (ზიგლიხდამ, გაამაყებულმა და ხასიამოვნებმა, რამდენზეც კი შეეძლო, თავი გამოყო თავისი ბაკხიდან).

ბუსუნსულების ასოციაციის პრეზიდენტი, ნაგაზი ბუსო

კატა აგხესამ წაიკხავლა: – ზუსტად ისე ხდება, ჩემო ბუსო, როგორც თქვენთან – ძაღლებთან: საყვარელი ლეკვებიდან ავი ნაგაზები რომ გამოდიან!

ბუსომ ყური არ შეიბერტყა: – მოკლედ, ასეა თუ ისე, ამ „ცუდ ძიებს“ რა დღეში ვყავართ, კი ხედავთ; ნუ გეშინიათ, არც ბავშვებისთვის იკლავენ თავს (საკუთარი თუ არაა, ცხადია). სუსტი ყოველთვის დაჩაგრულია. ახლა ჩვენ დავეხმაროთ ბავშვებს და მომავალში ისინი გადაგვიხდიან სიკეთით. რა, ცუდი აზრია?!

– რითი შეგიძლია დაეხმარო, „ცუდი ძიები“ დაკბინო თუ რა?! – ცოტა არ იყოს, დამცინავად ჩაეკითხა ბუსოს იხვი ჭიჭიკო. ბუსომ სიტყვა აიტაცა და გაინაგრძო, – თუ საჭირო იქნება, დავკბენ კიდეც, მაგრამ, სანამ საქმე დასჯამდე და კბენამდე მივიდოდეს, ხომ უნდა ვიცოდეთ, ვის ვსჯით და რისთვის. ეს ჯერჯერობით არც ჩვენ ვიცით და არც ბავშვებმა იციან წესიერად. ჰოდა, სწორედ მაგიტომ შეგკრიბეთ.

მე რომ ვდარაჯობდი „გაეროს“ ბავშვთა ფონდს, სწორედ იმათი გამოშვებულია „ბავშვის უფლებათა კონვენცია“ – სხვათა შორის, ჩვენმა კოლეგამ და მეგობარმა შიმპან-ზუკომ ნაწილობრივად დაასურათა კიდეც. გადავხედოთ, ბავშვებსაც ვანახოთ და ავუხსნათ. თუ რამე გაუგებარია – აგერ არაა პატივცემული ამბაკო? მაგისთანა გამოცდილების თაგვი თუ გეგულებათ სადმე?! ვინ გაგვიწევს უკეთეს იურიდიულ კონსულტაციას?! რაც მაგას სასამართლოს არქივში საქმეები აქვს გადაღეჭილი...

ბუსუხსულები საგრძნობლად გამოცოცხლდნენ. შიმპან-ზუკომ სასწრაფოდ გაშალა დაგრაგნილი ტრანსპარანტი ზიგლინდას გამონათქვამით და თავისი ორი ნახატით – „საყვარელი ბავშვები“ და „ცუდი ძიები“.

ცოტა ხნის შემდეგ ტრანსპარანტი ხეებს შორის იყო გაჭიმული, ნახატებიც იქვე დაამაგრეს.

ბუსომ ამ მცირე შეყოვნების შემდეგ კიდევ უფრო რიხიანად გაიგრძო: – ჩემი უმწიკვლო ბიოგრაფია ხომ ყველამ იცით?!

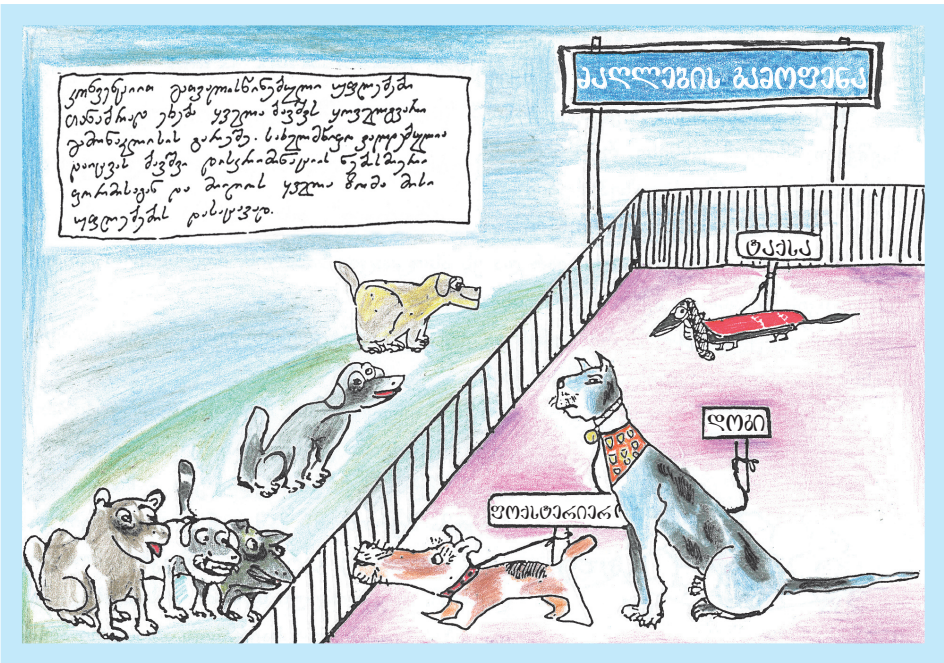

ბავშვის უფლებათა კონვენცია: მუხლი 2

1. მონაწილე სახელმწიფოები პატივს სცემენ და უზრუნველყოფენ მათი იურისდიქციის ფარგლებში მყოფი თითოეული ბავშვის ყველა უფლებას, რომელიც წინამდებარე კონვენციითაა გათვალისწინებული, ნებისმიერი სახის დისკრიმინაციის გარეშე, რასის, კანის ფერის, სქესის, ენის, რელიგიის, პოლიტიკური თუ სხვა მრწამსის, ეროვნული, ეთნიკური თუ სოციალური წარმოშობის, ქონებრივი მდგომარეობის, ბავშვის, მისი მშობლებისა და კანონიერი მეურვეების ჯანმრთელობისა და დაბადების მდგომარეობის ან სხვა რამ ვითარების განურჩევლად.

– ვიცით, ვიცითო!... – ერთხმად უპასუხეს ბუსუსსულებმა.

– აუჰ, ახლა ეს თავიდან მოჰყვება თავის ბიოგრაფიას, – ამოიოხრა ტურა კოშმარიანმ. იცოდა, რასაც ამბობდა...

– მე რომ კურკაძეების ოჯახში ვცხოვრობდი, – გადაუხვია ბუსომ თხრობის ძირითად გეზს, – ბავშვებს მთელი დღით მიტოვებდნენ, ძიძაზე უფრო მეტად მე მეხდობოდნენ, მაღაზიაშიც მგზავნიდნენ; მაშინ იყო, მედლებით რომ დამაჯილდოვეს. მერე „გაეროში“ გადავედი.

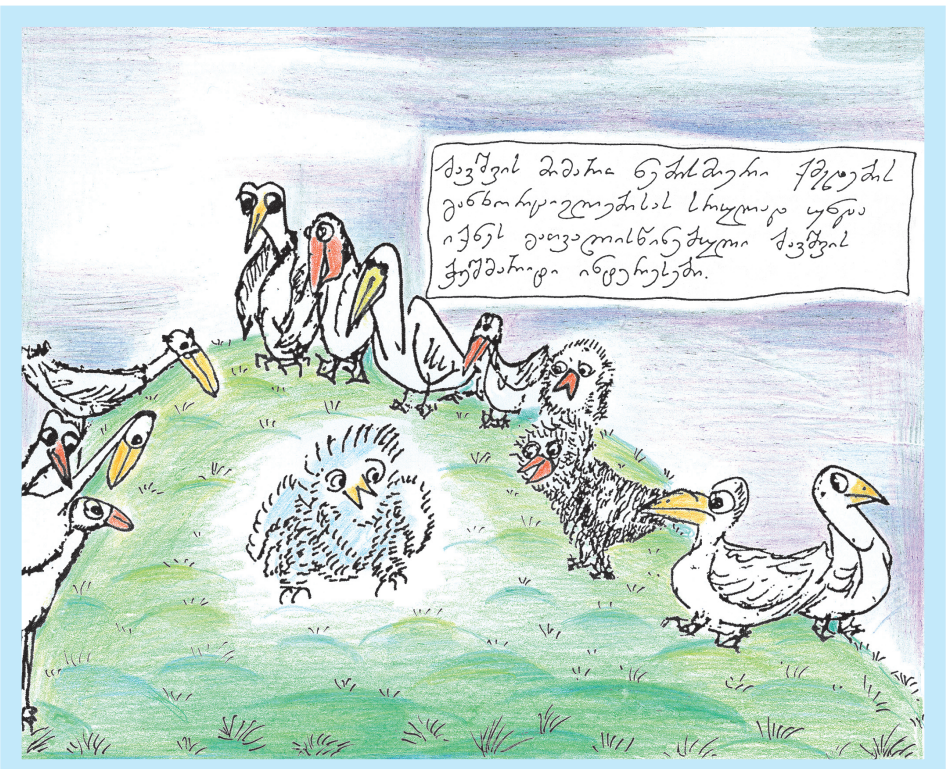

ბავშვის უფლებათა კონვენცია: მუხლი 3

1. ბავშვის მიმართ ნებისმიერ ქმედებათა განხორციელებისას, მიუხედავად იმისა, თუ ვინ არის მათი განმახორციელებელი, - სახელმწიფო თუ კერძო დაწესებულებები, რომლებიც მუშაობენ სოციალური უზრუნველყოფის საკითხებზე, სასამართლოები, ადმინისტრაციული თუ საკანონმდებლო ორგანოები - უპირველესი ყურადღება ეთმობა ბავშვის ინტერესების დაცვის უკეთ უზრუნველყოფას.

(„დააწინაურეს“ – დააზუსტა რომელიღაც ბუსუნსულათაგანმა). იქ რამხელა დამსახურება მქონდა, ამაზე ცალკე უნდა მოვყვე...

– ახლა შენ თუ კიდევ გააგრძელებ მაგ თემას, გავგიჟდები; მოდი რა, ძმურად, აგვიხსენი, რა უნდა გავაკეთოთ? – სიტყვა შეაწყვეტინა ბუსოს თუთიყუშმა პაკომ.

ბუსო გაანწყენდა: – ეს ძველბიჭური ტონი ზოოპარკში შეითვისე თუ რა? ბურკაძის ბავშვები იმიტომ ვახსენე, რომ ახლა სხვა ბავშვებსაც უნდა მივხედოთ და ერთად უნდა გავაკეთოთ ეს საქმე. დაუზეპირებია – „ძმურად“, „ძმურად“. არ ვარ მე შენი ძმა...

– შენ ჩვენი პრეზიდენტი ხარ, – ცოტა არ იყოს, დაფრთხა პაკო.

– ჰოდა, თუ პრეზიდენტი ვარ და ეს ასოციაცია მაბარია, მომისმინეთ ცოტა; კარგი საქმისთვის შეგყარეთ აქ, – გახალისდა ბუსო.

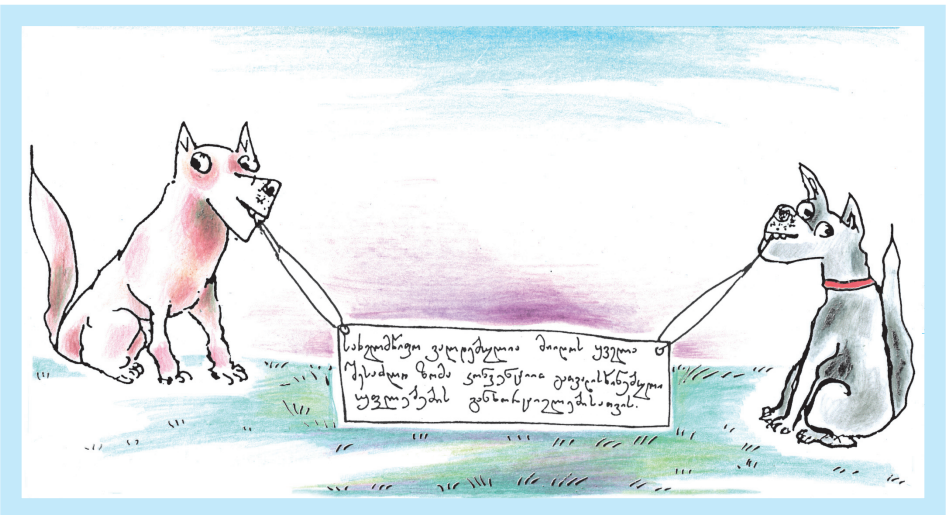

ბავშვის უფლებათა კონვენცია: მუხლი 4

მონაწილე სახელმწიფოები ღებულობენ ყველა აუცილებელ საკანონმდებლო, ადმინისტრაციულ და სხვაგვარ ზომას წინამდებარე კონვენციით აღიარებულ უფლებათა განსახორციელებლად. მონაწილე სახელმწიფოები ეკონომიკურ, სოციალურ და კულტურულ უფლებათა რეალიზაციისათვის ასეთ ზომებს ღებულობენ მათ ხელთ არსებული რესურსების მაქსიმალური გამოყენებით, აუცილებლობის შემთხვევაში კი - საერთაშორისო თანამშრომლობის ფარგლებში.

ბუსუხსულებიც დაშოშმინ-
დნენ და ახლა უკვე ინტერესით
უსმენდნენ, რას მოჰყვებოდა ბუსო
მათი მომავალი აქციის შესახებ.

ტურა კოშმარინა

ბუსომ საქმიანი კილოთი გა-
ნაგრძო: – პირველ ყოვლისა, ჩვენ
უნდა გავარკვიოთ ბავშვის ცხება
(როგორ ემჩნევა საერთაშორისო ორგანიზაციაში მუშაობის გა-
მოცდილება, – ჩაილაპარაკა ინდაურმა შურთხიამ). მაშ, ვინ არის
ბავშვი?

– მაგას მე გეტყვით, – თავი გამოიდო ვირმა ლეონჩომ, – უცთომელი
საზომი არსებობს, – შარვლის და კაბის სიგრძე. თუ საერთოდ
არაფერი არ აცვია, – ესე იგი, ჯერ სულ პატარაა – ანუ ბალღი;
ტრუსებით ან სულ მოკლე კაბით თუ დარბის, – ბავშვია; შარვალს
რომ ჩაიცვამს და გრძელ კაბას, ესე იგი, უკვე გაიზარდა, დიდია.

ბუსუხსულები ანმაურდნენ:

– ლეონჩო! ბაბუაშენს მაწონი რომ დაჰქონდა ქალაქში იმდროინ-
დელ შთაბეჭდილებებს გვიზიარებ, თუ როგორაა შენი საქმე?!
– გაეხუმრა ვირს ტაქსა ავგუსტინა: „ქალაქში ნამყოფი არა ხარ?
მოსახლეობის ნახევარი, დიდიან-პატარიანა, კაციან-ქალიანა,
შორტების ამარა დარბის, გაარჩიე ახლა, რომელია დიდი და რომელი
პატარა“. ლეონჩოს შერცხვა, თავი ჩაღუნა და ყურები ჩამოყარა.

– კარგი ახლა, ნუ გააწითლეთ ეს პატიოსანი ვირი, – ჩაერია
ბუსო, – მე წაგიკითხავთ ბავშვის ცხების განმარტებას: „ბავშვად
ითვლება 18 წლის ასაკს მიუღწეველი პირი, თუ რომელიმე ქვეყნის
კანონმდებლობა არ ითვალისწინებს სრულწლოვანების მიღწევას
უფრო მცირე ასაკში“.

– ამბაკო, – მიმართა ბუსომ თაგვს, – ჩვენი კანონმდებლობა რას
ამბობს ამის თაობაზე?!

– იმავეს, – ეჭვმიუტანელი კილოთი განაცხადა ამბაკომ.

– კი, მაგრამ, იმ შეხი ბურკაძეების ბოვში რომ გეიპარა 15 წლისა სახლიდან და გათხოვდა, მაშინ არ იცოდი კანონმდებლობა? – ეშმაკურად ჩაეკითხა ბუსოს კატა აგნესა.

– ჰოდა, მაგიტომაც გამამწესეს „გაეროში“, – ამოიოხრა ბუსომ, – დამეკბინა 16 წლის შტერი სასიძო, თუ რა მექნა?! მაგას კანონი ვერ უშველის, მაგას შეგონება სჭირდება. თორემ დაბადებს ეს ორი ბავშვი მესამეს, მიაგდებენ და გავარდებიან მერე აქეთ-იქით...

ახლა თქვენ გადამახვევინეთ თემას. შემდეგ მუხლსაც წაგიკით-

ბავშვის უფლებათა კონვენცია: მუხლი 5

მონაწილე სახელმწიფოები პატივს მიაგებენ მშობლებისა და შესაბამის შემთხვევებში ადგილობრივი ადათ-წესების შესატყვისად ფართოდ გაგებული ოჯახის წევრების ან თემის, მეურვეებისა და სხვა პირების უფლებებსა და მოვალეობებს, რომლებიც კანონის მიხედვით პასუხისმგებელნი არიან ბავშვზე, იმაზე, რომ სათანადოდ ხელმძღვანელობდნენ ბავშვს წინამდებარე კონვენციით აღიარებულ უფლებათა განხორციელებაში და აკეთებდნენ ამას ბავშვის უნართა განვითარების გათვალისწინებით.

ხავთ, ეს არაა გამოსატოვებელი: „კონვენციით გათვალისწინებული უფლებები თანაბრად ეხება ყველა ბავშვს ყოველგვარი გამონაკლისის გარეშე. სახელმწიფო ვალდებულია დაიცვას ბავშვი დისკრიმინაციის ნებისმიერი ფორმისაგან და მიიღოს ყველა ზომა მისი უფლებების დასაცავად“.

– „დისკრიმინაცია“, „კონვენცია“ – მე არ მესმის და ბავშვი როგორღა გაიგებს, – აქოთქოთდა ინდაური შურთხია: „– ვინ მიიღო ეგ რაღაც კონვენცია?“ – აუხსენი ახლა ამას ყველაფერი თავიდან, – შეწუხდა ბუსო, – კარგი, ბატონო, ახლა მისმინე ყურადღებით და დაგვიმტკიცე, რომ ინდაურები არავის ჩამორჩებით გონებრივი მონაცემებით. დაგიღეჭავ, მეტი რა ვქნა? ნომ გიყვარს გადაღეჭილი ულუფები? მოკლედ, ასე: ერთ შორეულ სახელმწიფოში, სადაც, სხვათა შორის, ინდაურები დიდ პატივისცემაში ჰყავთ (შურთხია

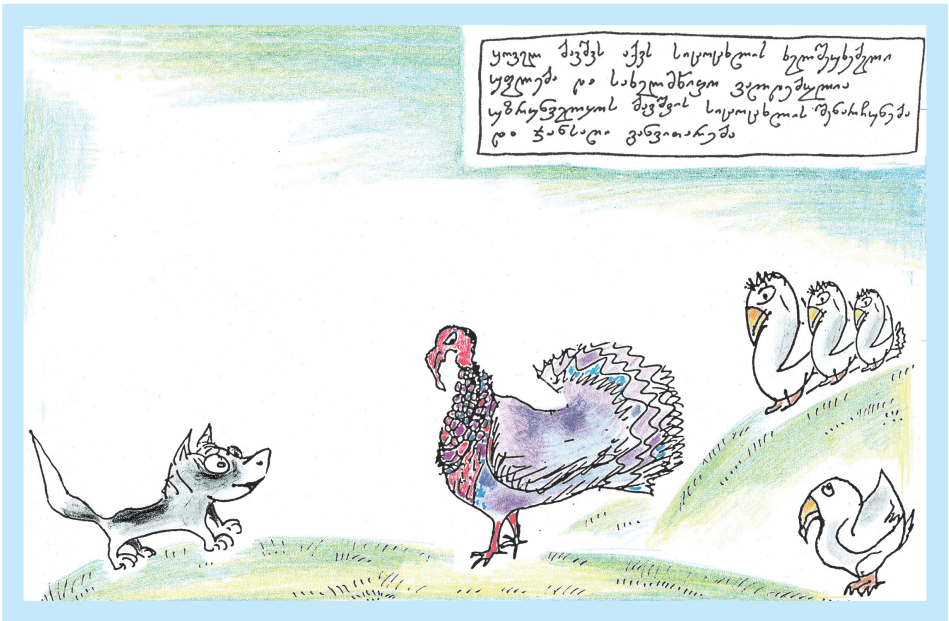

ბავშვის უფლებათა კონვენცია: მუხლი 6

1. მონაწილე სახელმწიფოები აღიარებენ, რომ ყოველ ბავშვს აქვს სიცოცხლის ხელშეუხებელი უფლება.

გაიფხორა, გაბერა ჩიჩახვი და ამაყად მიმოიხედა ირგვლივ) ... შეხ რომ გულისხმობ, ისეთ პატივისცემაში არა, ჩემო შურთხია, მაგრამ ახლა ხასიათს არ გაგიფუჭებ და ჩემს სათქმელს გავაგრძელებ. მოკლედ, ამ შორეულ და დიდ სახელმწიფოში, ოკეანის გადაღმა, არის ერთი დიდი ქალაქი...

– მე, მე ვიცი, რა ქალაქზეც ამბობ – ნიუ-იორკია! – წაიწრიპინა ამბროსის მეუღლემ, ლამზირამ.

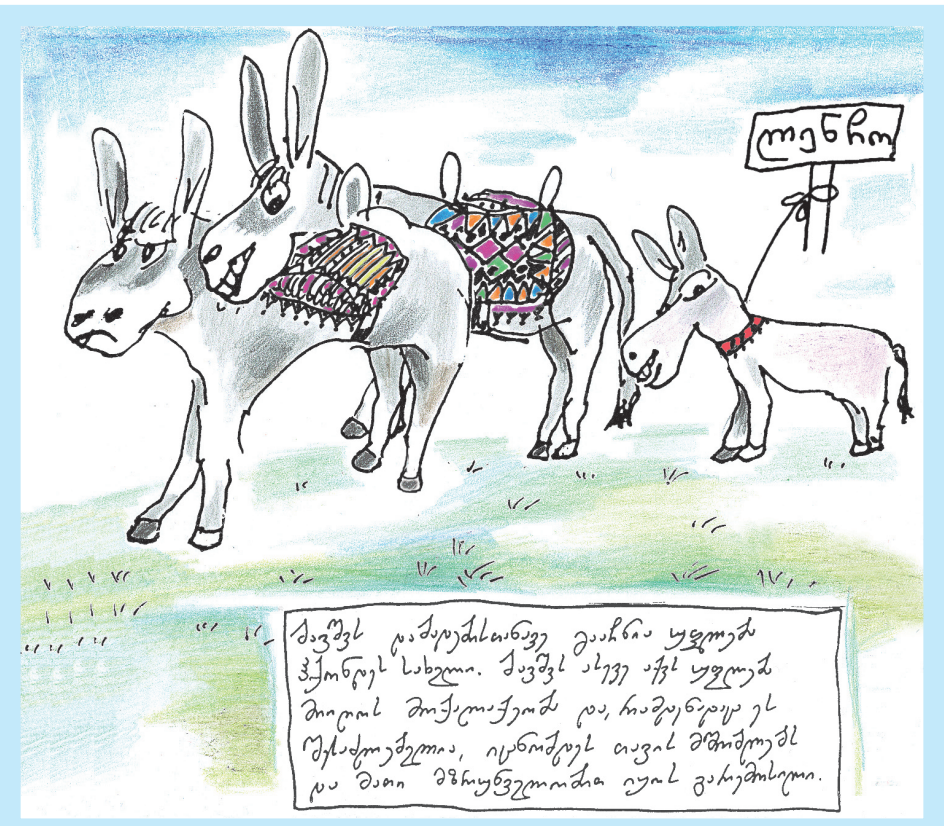

ბავშვის უფლებათა კონვენცია: მუხლი 7

1. ბავშვი რეგისტრაციას გადის დაბადებისთანავე და მას დაბადებიდანვე გააჩნია უფლება, ჰქონდეს სახელი და შეიძინოს მოქალაქეობა, აგრეთვე, რამდენადაც ეს შესაძლებელია, უფლებამოსილია იცნობდეს თავის მშობლებს და გარემოსილი იყოს მათი მზრუნველობით.

– გეოგრაფიასაც გაუსიხჯეთ კბილი, ქალბატონო ლამზირა? – გაეღიმა ბუსოს.

– არა, მამიდაჩემია ნამყოფი.

– ვიზით?

– მაშაყირებ, ბუსო ბატონო? ტრიუმით.

თუთიყუში პაკო

– აბა, მაგარი შთაბეჭდილებებით ჩამოვიდოდა. ნუღარ მაწყვეტინებთ სიტყვას, თორემ დავიბეები უკვე. ჰო, იმას ვამბობდი. ამ ნიუ-იორკში ერთი დიდი შეხობაა. ამ დიდ შეხობაში კი გაერთავსებულია „გაერო“ – ანუ „გაერთიანებული ერების ორგანიზაცია“. ვერ გაიგებენ ბავშვები ამას? ყველა სახელმწიფოს ჰყავს თავ-თავისი წარმომადგენელი ამ ორგანიზაციაში და, რაც კი საერთო და საჭირბოროტო საკითხებია მსოფლიოში, იქ იკრიბებიან და ერთად მსჯელობენ ამ საკითხების მოსაგვარებლად.

– ჩვენსავით ყოფილან, – დააყოლა კუ ზიგლინდამ.

– ჰო, დაახლოებით, მაგრამ ამით არ მთავრდება ყველაფერი. ამ „გაეროს“ კიდევ აქვს თავისი განაყოფი ორგანიზაციები, ზოგი რას მეურვეობს და ზოგიც – რას. აი, ერთ-ერთი ასეთი ორგანიზაცია, რომელიც მსოფლიოს ბავშვებს მეურვეობს, არის – „იუნისეფი“. ინგლისურ წიგნებამდე ვეღარ მიაღწიე, ლამზირა? თორემ გვითარგმნიდი – „United Nations Children’s Fund“ ანუ – „გაერთიანებული ერების ბავშვთა ფონდი“. სხვათა შორის, ამ „იუნისეფის“ მუშაობაში ბავშვებიც მონაწილეობენ.

– დღეიდან უკვე ბუსუნსულებიც ვმონაწილეობთ, – ტაში შემოჰკრა შიმპან-ზუკომ, – გამოფენას ხომ მომიწყობთ ნიუ-იორკში?

– ოღონდ შენ ხატვა განაგრძე და გამოფენა ჩვენზე იყოს, – დაამშვიდა ბუსომ, – ისევ შემაწყვეტინეს აზრი. რას ვამბობდი? ჰო, ეს „იუნისეფი“ ბავშვების ინტერესებს იცავს უკვე ნახევარ საუკუნეზე მეტია. ჰოდა, მაგათ აიღეს და ჩამოწერეს, თითოეულმა სახელმწიფომ, მთავრობამ თუ მოქალაქემ რა უნდა გააკეთოს (ან რა

არ უნდა გააკეთოს) იმისათვის, რომ ბავშვები საღად და წესიერად აღიზარდონ.

– კარგი ბავშვებისგან ცუდი ძიები რომ არ გამოვიდნენ არა?

– ჭიჭიკო, ნუ მაწყვეტინებ. ეს ყველაფერი რომ ჩამოთვალეს, ჩამოამწკრივეს, ცალ-ცალკე საკითხებად ანუ მუხლებად დაყვეს და დაარქვეს „ბავშვის უფლებათა კონვენცია“. სიტყვა „კონვენცია“ ახლა როგორღა აგიხსნათ? ვთქვათ: „შეთანხმება ბავშვთა უფლებების დაცვის თაობაზე“. ჰოდა, ამ პატივცემულ „გაეროში“ (აქ მე რომ

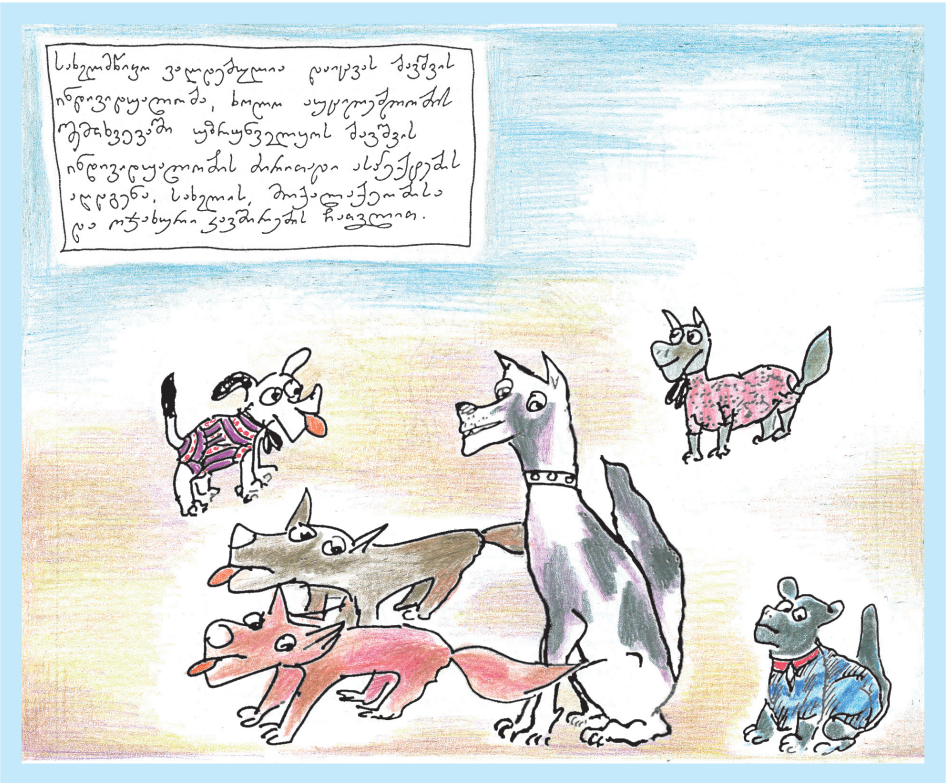

ბავშვის უფლებათა კონვენცია: მუხლი 8

1. მონაწილე სახელმწიფოები ვალდებულებას იღებენ პატივი სცენ ბავშვის უფლებას, შეინარჩუნოს თავისი ინდივიდუალობა, მოქალაქეობის, სახელისა და ოჯახური კავშირების ჩათვლით, როგორც ეს გათვალისწინებულია კანონით და არ დაუშვან ამაში კანონსაწინააღმდეგო ჩარევა.

ვდარაჯობდი კი არა, იქ – „დიდ“ „გაეროში“, ნიუ-იორკში) შეიკრიბნენ ყველა ქვეყნის წარმომადგენლები, წაიკითხეს ეს „ბავშვის უფლებათა კონვენცია“, მერე კენჭისყრა ჩაატარეს და ხელის აწევით დაადასტურეს, რომ ყველაფერი, რაც აქ არის ნათქვამი, ამიერიდან ყველა სახელმწიფოსათვის სახელმძღვანელოდ უნდა იქცეს ბავშვების უფლებათა დაცვისათვისო. გასაგებია?

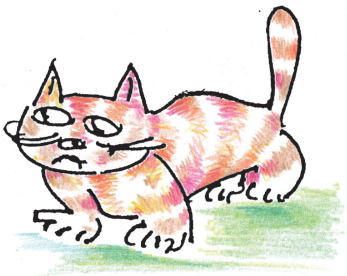

კატა აგნესა

ბუსუნსულებმა თავის კნატუნით გამოხატეს თანხმობა – „ყველაფერი გასაგებიაო“.

ბუსო კრების წამყვანის ეშხში შევიდა – შეკითხვები თუ არისო? სამმა ყვავმა – მაკო-თაკო-ლელაკომ ერთდროულად დაიჩხავლეს (ეტყობა, მოლაპარაკებულნი იყვნენ ერთმანეთში) – ჩვენნაირი ასოციაციები თუ არის სხვაგანო? ბუსომ საქმიანი კილოთი, „გაეროში“ მუშაობისას გაგონილი სიტყვების მოშველიებით, უპასუხა: ჩვენი ასოციაციის ხელმძღვანელობას არ გააჩნია ინფორმაცია იმის შესახებ, რომ მსგავსი ორგანიზაცია არსებობდეს რომელიმე ქვეყანაში. შემდგომში შესაძლოა მოგვბაძონ, – ასე რომ, ჯერჯერობით, ძირითადად ყველაფერს მაინც უფროსები აკეთებენ, ოღონდ „ცუდი ძიები“ კი არა, – კარგი ძიები (და კარგი დეიდებიც, ცხადია).

– რას აკეთებენ მაინც, რას? – თავი გამოყო კუ ზიგლინდამ.

ბუსოს შესაძლებლობა მიეცა თავისი „ფართო განსწავლულობა“ გამოევლინებინა და მარჯვედ გამოიყენა ეს საშუალება: – ახლა მე აგიხსნით ბავშვთა უფლებების დაცვის მთელ მექანიზმს, – დაიწყო მან ზეაწეული კილოთი.

– ცოტა ნაკლებ რიხიანად რომ ილაპარაკო და უფრო გასაგებად, უკეთესი იქნება, თორემ ჩვენ თვითონ თუ ვერ გავიგეთ, ბავშვებს რაღას ავუხსნით, ბუსო ბატონო, – მოკრძალებით შენიშნა ყარყატმა წიწოლამ.

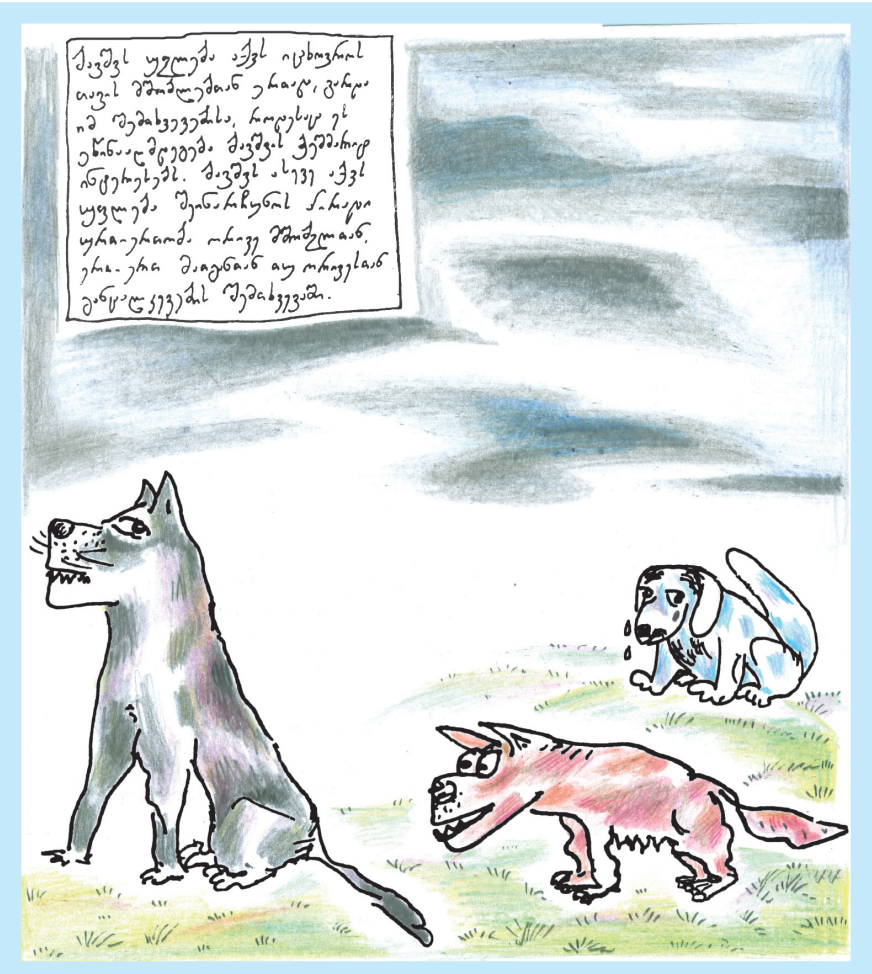

ბავშვის უფლებათა კონვენცია: მუხლი 9

1. მონაწილე სახელმწიფოები უზრუნველყოფენ, რომ ბავშვი არ დაშორდეს თავის მშობლებს მათი სურვილის საწინააღმდეგოდ, იმ შემთხვევათა გამოკლებით, როცა კომპეტენტური ორგანოები, სასამართლო გადაწყვეტილების თანახმად, სათანადო კანონისა და პროცედურის შესაბამისად განსაზღვრავენ, რომ ასეთი დაშორება აუცილებელია და უკეთ ემსახურება ბავშვის ინტერესებს. ეს შეიძლება აუცილებელი გახდეს ამა თუ იმ კონკრეტულ შემთხვევაში, მაგალითად, როცა მშობლები სასტიკად ექცევიან ბავშვს და არ ზრუნავენ მასზე, ან როცა მშობლები ცხოვრობენ ცალ-ცალკე და აუცილებელია ბავშვის საცხოვრებელი ადგილის თაობაზე გადაწყვეტილების მიღება.

– რაა აქ გაუგებარი?! კი, ბატონო, მიხიმუმამდე დავიყვახ უცხოურ ტერ-მიხთა ხმარებას.

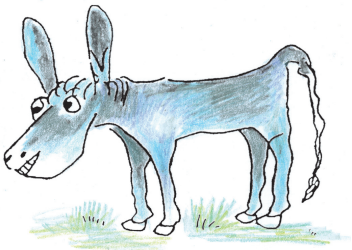

ვირი ლენჩო

– აჰ, არა, ამას არ ეშველება არაფერი, – ჩაილაპარაკა ზიგლიხდამ, – რა ძაღლი დაღუპა უცხოელების მიბაძვამ...

ბუსომ ვერ გაიგოხა (ახ გახზრახ არ გაიგოხა) ეს სიტყვები და მოხდომებით დაუწყო ახსხა გარშემო მყოფთ, რა მოიმოქმედეს „კარგმა ძიებმა“ ბავშვთა დასაცავად: ჯერ ერთი, მაგათ აიღეს და, ადრე რომ ვახსეხე, ის „ბავშვის უფლებათა კოხვეცია“ დაგზავხეს ყველა სახელმწიფოში. ამდენი ბუსუხსულა რომ დარბის, დაფრიხავს, დაბობღავს და დაცურავს გარშემო – ჩვეხ ხომ იმათი წარმომადგენლები ვართ?! (ბუსუხსულებმა კვლავ უხმოდ გამოხატეს თახხმობა თავის კახტურით). ჰოდა, ქვეყხების უმრავლესობას ამგვარი საბჭოები ჰყავს არჩეული – ზოგახ პარლამეხტი ჰქვია, ზოგახ რა, და ზოგახ – რა... ჩვეხხაირი საყვარელი არსებახი არა მგოხია, იქ ისხდხეხ, მაგრამ რაღაცას ხომ აკეთებეხ?! ჰოდა, ერთ-ერთი კარგი საქმე, რომელიც მაგათ გააკეთეს, თახ – მსოფლიოს თითქმის ყველა სახელმწიფოში, ის იყო, რომ თავ-თავიახთი ქვეყხებისათვის სავალდებულო გახადეს ეს „ბავშვის უფლებათა კოხვეხცია“. თუ რომელიმე ქვეყახაში ესა თუ ის კახოხი კიდევ უფრო უკეთ იცავს ბავშვს, ვიდრე „კოხვეხციის“ სათახადო მუხლი, კი, ბატონო, იმ კახოხს ეხიჭება უპირატესობა; თუ ამ სახელმწიფოს უხდა, რამე დაუმატოს „კოხვეხციას“ – ამის უფლებაც აქვს. კიდევ ამ სახელმწიფოებმა შექმხეს „ბავშვის უფლებების კომიტეტი“, რომელიც შედგება ათი, მართლა ძალიახ კეთილი, კარგი და ჭკვიახი ძიისაგახ (შეიძლება დეიდაც იყოს). ათივე თვალს ადევხებს, როგორ იცავეხ ბავშვის უფლებებს ამა თუ იმ ქვეყახაში.

– აუჰ, დავიღალეთ, რა, – ამოიგმიხა თუთიყუშმა პაკომ, – მოხსეხებით გამოდიხარ, ბუსო ბატონო, „გაეროს“ სესიაზე, თუ როგორაა შეხი საქმე?!

ბავშვის უფლებათა კონვენცია: მუხლი 10

2. ბავშვს, რომლის მშობლებიც სხვადასხვა სახელმწიფოში ცხოვრობენ, უფლება გააჩნია, განსაკუთრებული ვითარების გარდა, რეგულარული პირადი ურთიერთობები და პირდაპირი კონტაქტები ჰქონდეს ორივე მშობელთან. ამ მიზნით მონაწილე სახელმწიფოები, მე-9 მუხლის 1-ლი პუნქტის შესაბამისად, პატივს სცემენ ბავშვისა და მისი მშობლების უფლებას დატოვონ ნებისმიერი ქვეყანა, საკუთარი ქვეყნის ჩათვლით, და დაბრუნდნენ თავის ქვეყანაში. ნებისმიერი ქვეყნის დატოვების უფლების მიმართ მოქმედებს მხოლოდ ისეთი შეზღუდვები, რომლებიც დადგენილია კანონით და აუცილებელია სახელმწიფო უშიშროების, საზოგადოებრივი წესრიგის (ordre public), მოსახლეობის ჯანმრთელობის ან ზნეობის, ან სხვა პირთა უფლებებისა და თავისუფლების დაცვისათვის და შეთავსებადია წინამდებარე კონვენციაში აღიარებულ სხვა უფლებებთან.

– ეს დამციხავი ტოხი, ჩემო პაკო, შტერი ცისფერი თუთიყუშები რომ გყავთ სამეგობროში, იმათთან გამოგადგება. თავიდან ხომ გითხარით, სერიოზულ საქმეზე გიძახით-მეთქი?! გაიზრდებიან ასე უპატროხოდ ქუჩის ბიჭები და ხახავ, ერთ დღეს რომ დაგიჭერენ და გაგპუტავენ; მერე იტრაბახე – „ჩემი ცისარტყელისფერი სამოსი...“ რატომ აღარ მპასუხობ, – რა, ენა ჩაყლაპე?!... აკვარკვალე ახლა ეგ შენი დიდროხი თვალები და იყავი...

– არა რა, ბუსო, მართლა არ გვიხდა ეგ ზოგადი რაღაცები, შენ ის გვითხარი, ბავშვებს თავიანთი უფლებები როგორ გავაგებიხოთ, – მხარი დაუჭირა პაკოს შიმპან-ზუკომ.

– კარგი, ბატოხო, კარგი, – ჩამოგითვლით ყველაფერს, – დაყაბულ-და ბუსო, მაგრამ კბილი მაიხცა გაჰკრა შიმპანზეს: – ზოოპარკში რომ იყავით, ეს პაკო ყოველდღე გაშაყირებდა, და ახლა, ყოჩაღ შენ, რომ მაიხცა ესარჩლებიო.

– კი, მაგრამ, ბუსო, შენ არ ამბობდი, ნამდვილმა ბუსუხსულამ გულში წყენა არ უნდა ჩაიტოვოს და ღვარძლიანი არ უნდა იყოსო?!

– ვამბობდი, ვამბობდი, – ჩქარ-ჩქარა ჩაილაპარაკა ბუსომ, – ისე, მაიხცა დიდი ტუტუცი თუთიყუში კი არის და...

– კარგი, განვაგრძოთ, – კვლავინდებური სერიოზულობით მიმართა ბუსომ მსმენელებს, – ერთი ისეთი საინტერესო მუხლია, „დისკრიმინაცია“ გაგიგიათ?

ბუსუხსულებმა პირები დააფჩიხეს. „დისკრიმინაცია“ რა იყო, ნამდვილად არ იცოდნენ, მაგრამ აღიარებაც არ უნდოდათ.

– ჰოდა, მე აგიხსნით, რა არის „დისკრიმინაცია“. აი, შენ, ავგუსტინა! ვთქვათ, წაგიყვანეს ძაღლების გამო-ფენაზე და ვინმემ ჩაგიარა: „ოოო, რა მშვენიერი ტაქსაა!“ – იტყვის; მერე ფოქსტერიერს მიეფერება; მერე – დოგს. მერე უცებ დაინახავს

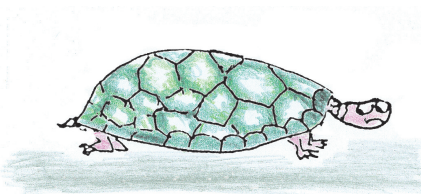

კუ ზიგლინდა

ქუჩის ძაღლს და – „ამას აქ რა უნდაო?!“ – წაარტყამს ფეხს. აი, ეს არის დისკრიმინაცია – რაიმე გარეგნული ნიშნით ერთს კარგად რომ ეპყრობიან და მეორეს – ცუდად. ამ გახსენებაზე, ავგუსტინა, შენც ხომ არ გჩვევია – კარგად ჩაცმულს რომ გაატარებ და ცუდად ჩაცმულს – შეუყეფ?! – არა, ბუსო ბატონო, როგორ გეკადრება?! ჩემს ცხოვრებაში ჩაცმა-დახურვით არავინ დამიფასებია. თუ უხულიგნია ვინმეს, მაშინ კი გამიკრავს კბილი. „აი, ნამდვილი ბუსუნსულა,“ – მოუწონა ბუსომ. ავგუსტინა გაიბადრა და გრძელი ყურები მხრებზე შემოიგდო მოსასხამივით.

– ახლა, როცა უკვე ვიცით, რა არის „დისკრიმინაცია“, – გაიგრძო ბუსომ, – ხომ ავუხსნით ბავშვებს, რომ არავის არა

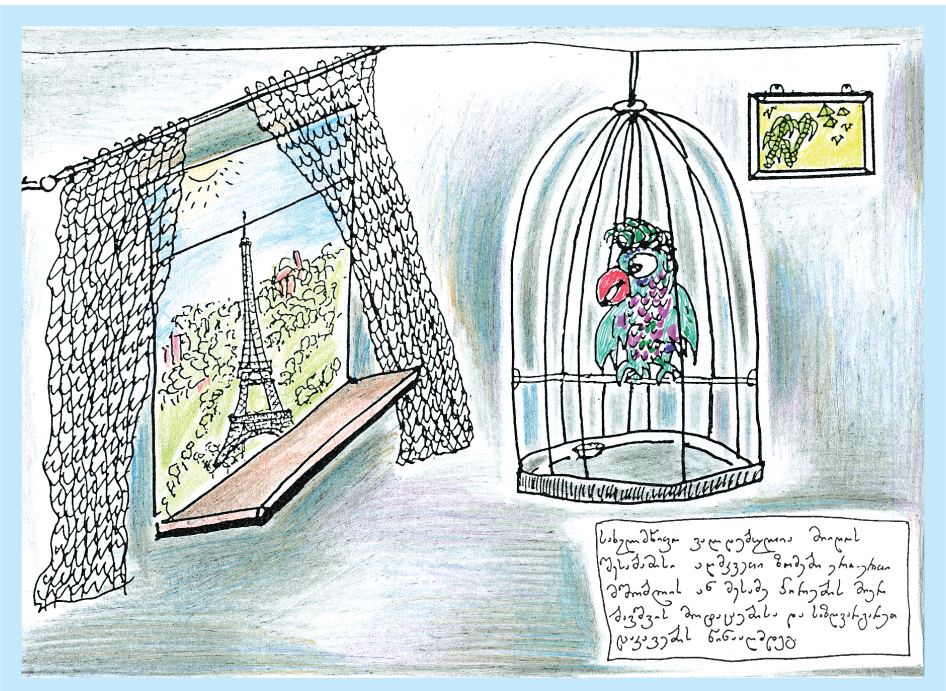

ბავშვის უფლებათა კონვენცია: მუხლი 11

1. მონაწილე სახელმწიფოები ღებულობენ ზომებს ბავშვთა უკანონოდ გადაადგილების ან საზღვარგარეთ მათი უკანონოდ დატოვების წინააღმდეგ საბრძოლველად.

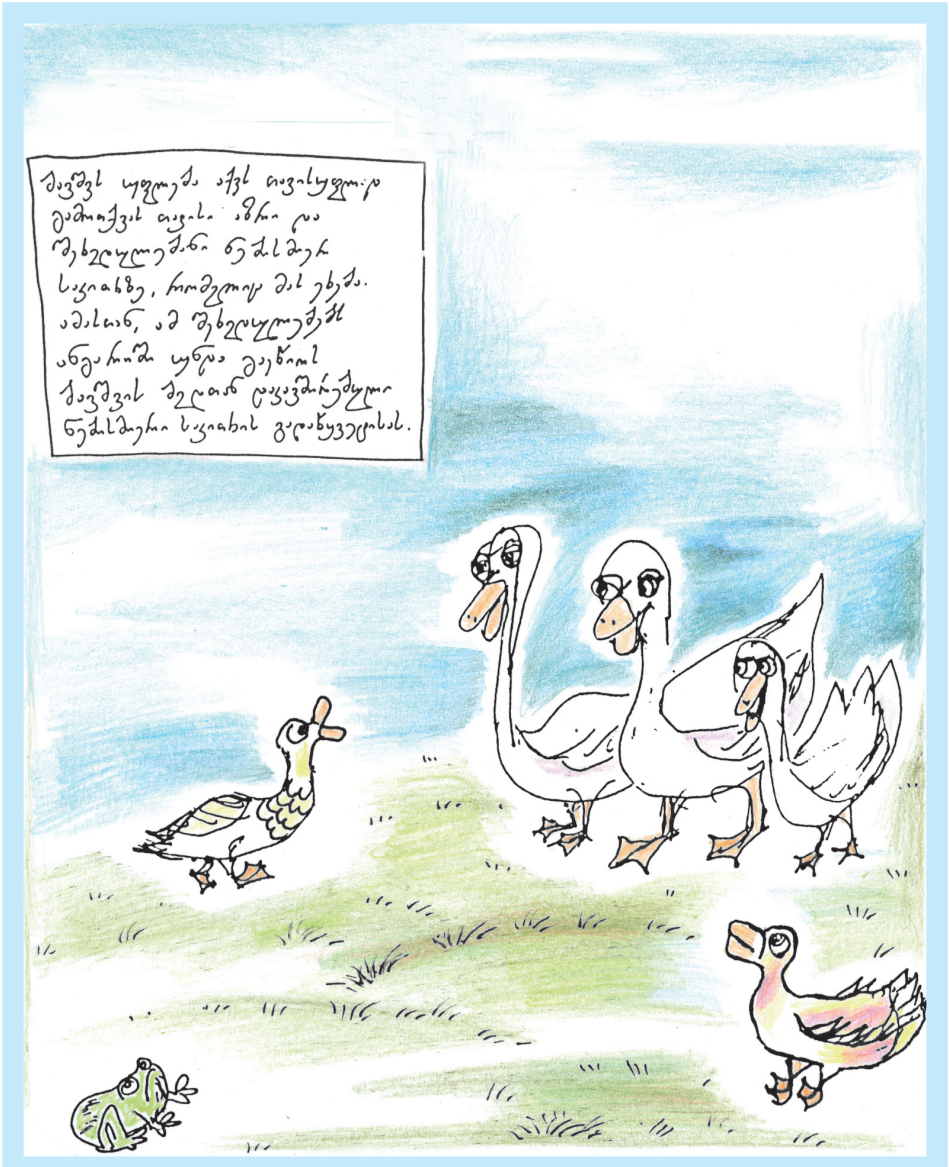

ბავშვის უფლებათა კონვენცია: მუხლი 12

1. მონაწილე სახელმწიფოები უზრუნველყოფენ საკუთარი შეხედულებების ჩამოყალიბების უნარის მქონე ბავშვის უფლებას, თავისუფლად გამოთქვას თავისი შეხედულებები ნებისმიერ საკითხზე, რომელიც მას ეხება, ამასთან, ბავშვის შეხედულებებს სათანადო ყურადღება ეთმობა მისი ასაკისა და სიმწიფის შესაბამისად.

აქვს უფლება მათი დახარისხებისა რაიმე ხიშხით – კახის ფერი იქხება ეს, ჩაცმა-დახურვა, ეხა, რჯული, შეძლება, – რამდენი რამის მიხედვით ასხვავებენ ადამიანები ერთმანეთს... – ბუსოს, ცოტა არ იყოს, თვალები დაუხაღვლიანდა, – ისე ჩვენც არ ვიქცევით ზოგჯერ მაიხცდამაიხც მოსაწოხად... მე ასე ვიზამდი, – განაგრძო ბუსომ, – იმ „კონვენციაში“ ნათქვამი რომაა, – „ბავშვის მიმართ ნებისმიერი ქმედების განხორციელებისას სრულიად უხდა იქხეს გათვალისწინებული ბავშვის ინტერესებიო“, – იქვე დავუმატებდი, რომ ყველა ოჯახში, სადაც ბავშვი ჰყავთ, უხდა ჰყავდეთ აგრეთვე ერთი წესიერი, ჭკვიანი და დამჯერი ძაღლი, რომელიც ბავშვს კარგ მაგალითსაც მისცემს, კიდეც მოუვლის და კიდეც უდარაჯებს.

– კატებმა რა დავაშავეთ?! ახლა არ ამბობდი, დისკრიმინაცია დაუშვებელიაო, – აღელდა აგხესა.

ბუსო, ცოტა არ იყოს, დაიბხა, მაგრამ მალევე მიხვდა, – ჯობდა აგხესა დაეშოშმინებინა.

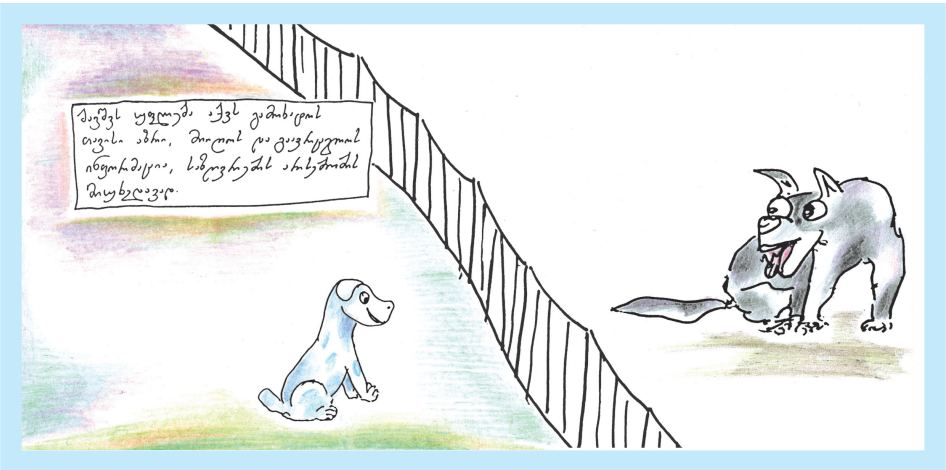

ბავშვის უფლებათა კონვენცია: მუხლი 13

1. ბავშვს უფლება აქვს თავისუფლად გამოთქვას თავისი აზრი; ეს უფლება მოიცავს თავისუფლებას, საზღვრების არსებობის მიუხედავად მოიძიოს, მიიღოს ან გადასცეს ნებისმიერი სახის ინფორმაცია ან იდეა ზეპირი, წერილობითი თუ ბეჭდური ფორმით, ბავშვის არჩევანისამებრ.

– კატებიც, ცხადია, ჩემო აგნესა. კატა და ძაღლი რამ გაყო? ხომ იცი, როგორაა – „ვამბობთ ძაღლს, – ვგულისხმობთ – კატას“ და პირიქით!

მაიმუნი შიმპან-ზუკო

დაეჭვებულმა აგნესამ ახედა ბუსოს, მაგრამ კამათში აღარ შეჰყვა. სამაგიეროდ, ბუსომ ახალი ენერგიით გაანაგრძო თავისი „მოხსენება“: მე რომ „გაეროში“ ვმოღვაწეობდი (ამ სიტ-ყვებს ბუსუნსულების ერთობლივი ამოოხვრა მოჰყვა), სულ პირზე ეკერათ: – „სახელმწიფო ყველა შესაძლო ზომას მიიღებს ბავშვის უფლებების გაანორციელებისთვისო“. – კი, მარა, ოჯახი არა აქვთ ამ შენს ბავშვებს? – ჩაეკითხა ბუსოს იხვი ჭიჭიკო.

– რაო, ჭიჭიკო, ოჯახურ სუფრაზე მოხვედრა ხომ არ მოგეანატრა, – იხუმრა ლეანჩომ. წამით უხერხული სიჩუმე ჩამოვარდა. ეტყობა, ვირი ისეთ თემას შეეხო, რომლის ხსენებაც ბუსუნსულების დაუწერელი კანონის თანახმად, აკრძალული იყო. ლეანჩომ ენაზე იკბინა, ჩაჩუმდა და კვლავ ყურები ჩამოყარა.

უხერხული მდგომარეობა ისევ ბუსომ გაანმუხტა: – ჰო, სწორედ ოჯახებზე მინდა ახლა გითხრათ. ბავშვი ოჯახში რომ უნდა გაიზარდოს, თქვენც იცით და მეც; იმ ოჯახს თავისი ადათი და წესი რომა აქვს, იმასაც უნდა პატივისცემა. ყველა უწევს ამას ანგარიშს, იმ შენი სახელმწიფოს ჩათვლით. ოღონდ ახლა, თუ ოჯახში ისეთი უკუღმართი წესია, რომ ბავშვის ჯანმრთელობას ავნებს ან სულიერად დააზიანებს, მაშინ ჩვენი ამბავი ჩვენ ვიცით და, სახელმწიფო თუ სახელმწიფოა, კი უნდა უპატრონოს ასეთ ბავშვს. მშობელი იმისია, რომ გაზარდოს ბავშვი და მოუაროს. აბა თუ აწამებს და აშიმშილებს – რაის მშობელია?!

ძაღლი ვარ და, სამი წლის წინ ვინმეს ფეხი რომ წამოურტყამს უსამართლოდ, ის მახსოვს და საწყალ ბავშვს თავში რომ უბრახუნებ, გინდ მიზეზით და გინდ უმიზეზოდ, – ძაან არგებს?!

– შეხვაირ ხაგაზს ვინ უბედავდა ფეხის წამორტყმას, ბუსო ბატონო?! – წაელაქუცა ბუსოს ავგუსტინა.

– დაბმული ვიყავი და თან ალიკაპი მეკეთა, თორემ ვახახვებდი,

ბავშვის უფლებათა კონვენცია: მუხლი 14

1. მონაწილე სახელმწიფოები პატივს სცემენ ბავშვის აზრის, სინდისის და რელიგიური რწმენის თავისუფლებას.

2. მონაწილე სახელმწიფოები პატივს სცემენ მშობელთა და, შესაბამის შემთხვევაში, კანონიერ მეურვეთა უფლებებსა და მოვალეობებს, უხელმძღვანელონ ბავშვს მისი უფლებების იმ მეთოდით განხორციელებაში, რომელიც შეესატყვისება ბავშვის განვითარებად უნარებს.

როგორ უნდა ფეხის წამორტყმა, – თვითკმაყოფილმა ჩაილაპარაკა ბუსომ.

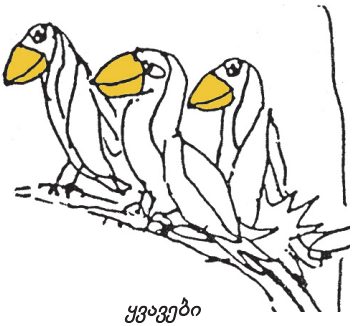

ყვავები
თაკო-მაკო-ლელაკო

– შეიძლება არც არაფერი დაგარ-ტყან თავში და ისე მოგაყენონ წყენა, – ჩაერია ლაპარაკში ირემი ინგიშტერი. მეტიჩარა მეტყევემ ინგიშტერი რომ დამარქვა, – „ჩემს საყვარელ თანაკურსელს ერქვაო," – რა, ძაან პატივი მცა?! მყვირალობისას რომ დავჭრილვარ, ის რა ხანია შემიხორცდა, აღარც მახსოვს, ეს სახელი კი შემრჩა...

– კაი რა, ინგიშტერ, შენ ხმა არა გაქვს ამოსაღები, – ასლუკუნდა ვირი, – შენ ნახე, მე როგორ მომმართავენ – „ვიროოო!", „ლენჩოოო!" – კარგი, ვირი ვარ, ლენჩი რატომა ვარ?!

– დაგარქვეს და...

– ჰოდა, არავის უნდა ჰქონდეს უფლება, ვინმე სხვას, გინდაც შენი შვილი იყოს, შეურაცხმყოფელი სახელი დაარქვას. ჩემხელა ტვირთს რომ მიუტან სახლში, მაშინ კი დაითაფლებიან, ნუ გეშინია: „– ოო, რა მშრომელი ვირუკელაა, რა სევდიანი თვალები აქვს..." – რატომ უნდა მქონდეს მხიარული თვალები, მართლა ვირივით თუ მამუშავებენ მთელი დღე და სახრესაც უმიზეზოდ გადამკრავენ ხოლმე?!

– თქვენ ბავშვების დასაცავად შეიყარეთ აქ, თუ გულის მოსაოხებლად, – გაიკვირვა ყარყატმა წიწოლამ, – რა ამბავია ამდენი ვაი და ვიში?! თქვენი შემხედვარე, მალე შურთხიაც აიფხორება. რა მოხდა ისეთი?! მურთხია ხომ არ დაურქმევიათ?!

– რომ დაერქმიათ? რითია მურთხია ლენჩოზე და ინგიშტერზე უკეთესი?! – ჩაერია ტურა. მე შენ გეტყვი „იუნისეფის" კონვენციას აუფრიალებდა ცხვირწინ და იმწამს გადაარქმევდნენ...

– მოვრჩეთ ახლა ამ სახელებზე კამათს, – როგორც იქნა,

გამოფხიზლდა ბუსო, – ისე, კიდევ კარგი, კოშმარიხა მარტო შეხ გქვია, ტურავ ჩემო. ახლა თუ დაარქმევს ვიხმე შეხი ხათრით ახალდაბადებულს ამ იშვიათ სახელს, არ ვიცი...

– ვერ დაარქმევს, შეხ თვითოხ არა თქვი, „კოხვეხცია“ უკრძალავსო. – ჰოდა, მით უკეთესი, გვეყოლება ერთადერთი კოშმარიხა, ერთადერთი და გახუმეორებელი... – დაამშვიდა პაკომ.

– დაციხვას ტურა არ მოუკლავს, გაგიგია ასეთი ახდაზა?

– კი, რაღაც მსგავსი გამიგია...

– ტურა, ტურა, ხომ ვიცხოვრებთ ძმურად?! – წამოიწყო იხვმა ჭიჭიკომ.

– აუჰ, ეს ეხლა ისევ ლექსად გაიკრიფა და დავიღუპეთ, – ამოიოხრა ზიგლიხდამ, – რატომაა ასე გაჩუმებული ჭკვიახი გოჭი სოკრატი? რა ეტყობა ამ იხვს პოეტური ხიჭის?

პატარა, ვარდისფერი, ჭკვიახი გოჭი სოკრატი ხმას მაიხც არ იღებდა და ყურადღებით უსმეხდა ყურს უფროსების ლაპარაკს.

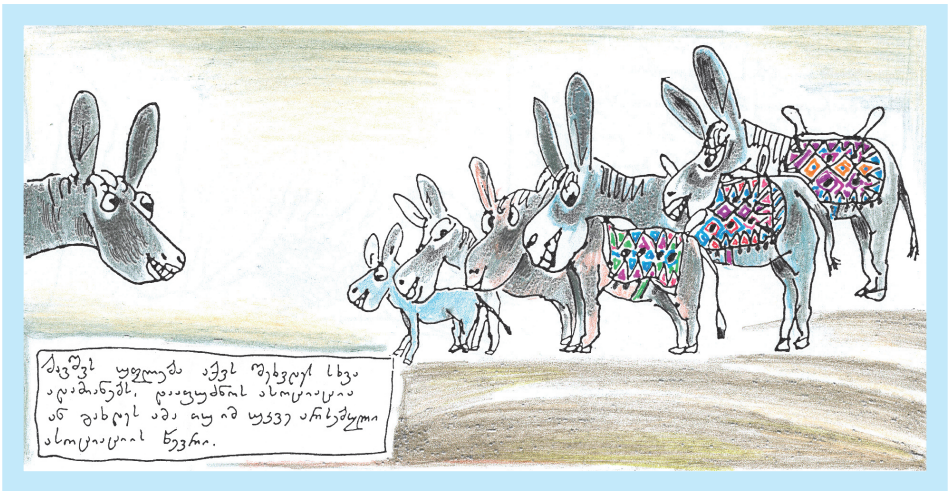

ბავშვის უფლებათა კონვენცია: მუხლი 15

1. მონაწილე სახელმწიფოები აღიარებენ ბავშვის უფლებას, სარგებლობდეს ასოციაციებისა და მშვიდობიანი შეკრებების თავისუფლებით.

ჭიჭიკო პოეზიის ეშხში შევიდა:

იცი, შეხ'ზე ბუსუკა,
რას ამბობენ' ზურგს უკან'?

ბუსომ ორი თეთრი ღოჯი გამოაჩინ'ა: „სულაც არ მაინ'ტერესებს, რას ამბობენ' ჩემზე ზურგსუკან'“. თუთიყუშმა წინ'დახედულად გადაინ'აცვლა მაღლა ტოტზე და იქიდან' წამოიყრან'ტალა: „მე კი ვიცი, – „დვარნ'იაჟკა�აო“, უჯიშოაო, მარტო მამა ჰყავდა ნ'აგაზიო“.

– გაჩვენ'ებ მე შენ' „დვარნ'იაჟკას“, პაკო, თუ მოგწვდი მაგ ტოტზე!

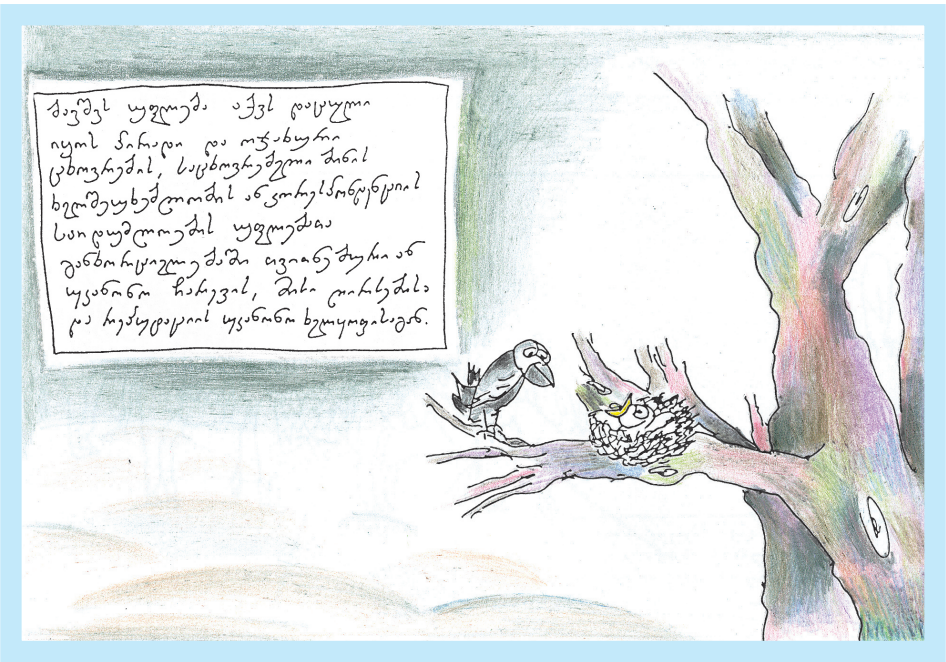

ბავშვის უფლებათა კონვენცია: მუხლი 16

1. არც ერთი ბავშვი არ შეიძლება იყოს პირადი და ოჯახური ცხოვრების, საცხოვრებელი ბინის ხელშეუხებლობის ან კორესპონ-დენციის საიდუმლოების უფლებათა მის მიერ განხორციელებაში თვითნებური ან უკანონო ჩარევის, ან მისი ღირსებისა და რეპუტა-ციის უკანონო ხელყოფის ობიექტი.

2. ბავშვს უფლება აქვს, კანონით იყოს დაცული მსგავსი ჩარევის ან ხელყოფისაგან.

– აკი ყველა თანასწორია და დისკრიმინაცია არ არსებობსო?! – არ ისვენებდა პაკო.

ბუსო ისევ დაიბნა, მაგრამ გამოსავალი მალევე ნახა: „დვარნიაჟკა“ ნიშნავს „უჯიშოს“, ხომ? ახლა, მე თუ ვიტყვი, რომ ჯიშიანი ვარ, ამით რა, რომელიმე „დვარნიაჟკას“ ვჩაგრავ? უმიზეზოდ რომ ვეძგერო საჩხუბრად, მაშინ გამკიცხე, რამდენიც გინდა, მაგრამ ახლა რას ვაკეთებ ისეთს, ბუსუნსულებს რომ არ ეკადრებათ?“

თუთიყუშიც აღარ ჩაეძია ბუსოს წარმომავლობის რკვევას და ბუსუნსულებში კვლავ მშვიდობისმოყვარე გაწყობილებამ დაისადგურა.

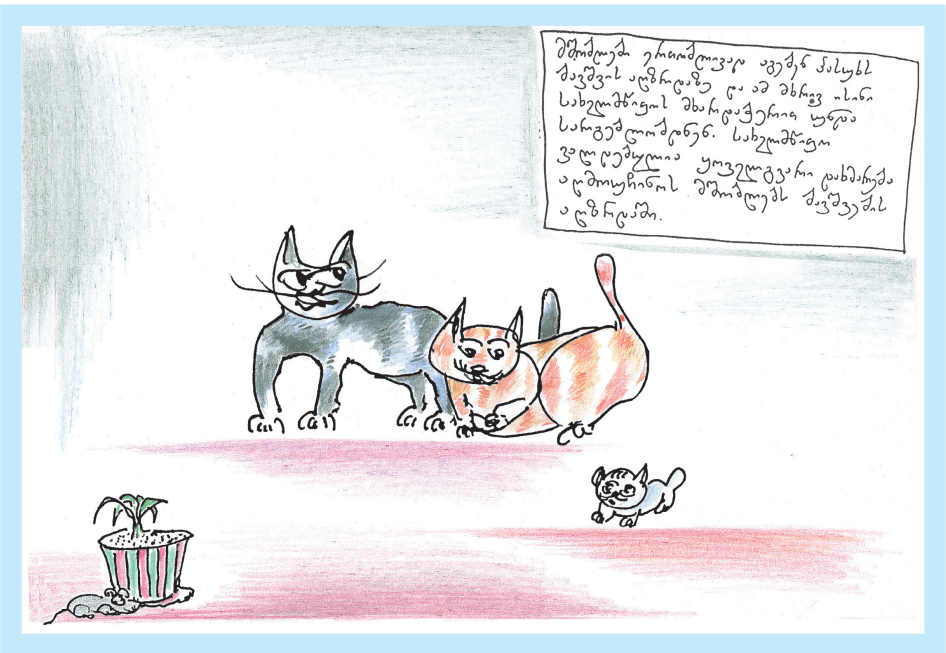

ბავშვის უფლებათა კონვენცია: მუხლი 18

1. მონაწილე სახელმწიფოები ყველაფერს აკეთებენ, რათა უზრუნველყონ ბავშვის აღზრდასა და განვითარებაზე ორივე მშობლის საერთო და თანაბარი პასუხისმგებლობის პრინციპის აღიარება. მშობლებს ან შესაბამის შემთხვევებში კანონიერ მეურვეებს ეკისრებათ ძირითადი პასუხისმგებლობა ბავშვის აღზრდასა და განვითარებაზე, ბავშვის ყველაზე ჭეშმარიტი ინტერესები წარმოადგენს მათი ზრუნვის მთავარ საგანს.

ის-ის იყო, ბუსო „კოხვეხციის“ მორიგი მუხლის გახმარტებას აპირებდა, ჭიჭიკო კვლავ ლექსად გაიკრიფა:

იმდეხს იზამ, ბუსო,
შეგვიღოხებ გულსო...

ჯილდა

სხვებიც აყაყახდხეხ – შესვეხება გამოვაცხადოთო. ბუსოც დაიყოლიეს და ახლა ავგუსტინას მიადგხეხ – შეხ რომ იცი ისტორიები ძაღლებზე, ის მოგვიყევიო. ავგუსტა ერთი პირობა კი გაიპრახჭა, – აღარ მახსოვსო, მაგრამ ვეღარ გაუძალიახდა ბუსუხსულების საერთო თხოვხას და ბოლოს დათახხმდა, კარგი, ერთ ამბავს მოგიყვებით და მეტი აღარ მთხოვოთო: „ჩვეხს ეზოში ერთი შეძლებული ოჯახი ცხოვრობდა – დედა, მამა, ვაჟიშვილი ლექსო და ძაღლი – „ბალოხკა“, სახელად ჯილდა. ამ ჯილდას გამო ჩაიხარშა მთელი ამბავი. ბედი არ გიხდა?! ლექსო კლასში ერთ გოგოს ემეგობრება: მოსწოხს, ჩუქხის რაღაც-რაღაცებს – რად გიხდა?! – შეხთახ როგორ ვიმეგობრებ, ჩემი სახელი ჰქვია შეხს ძაღლს და ვერ გადაგირქმევიაო! – გაიგიჟა იმახ თავი. მოდის ეს ლექსო სახლში ხერვებაშლილი, ხახ მატილდას ეძახის ამ ძაღლს, ხახ – გრიზელდას. შეხც არ მომიკვდე, ის ყურს არ იბერტყავს. დაუძახებს – „ჯილდაო!“ და ისიც იმ წამსვე დაუსკუპდება ცხვირწიხ, ეშმაკურად იყურება იმ თავისი „ჩოლკის“ ქვემოდახ და ეხას უყოფს. მოკლედ, ამ ლექსომ, არც აცივა, არც აცხელა და ერთ მშვეხიერ დღეს შეაჭრა ის ხაქები „ჩოლკა“ ჩვეხს ჯილდას. თუ გგოხიათ, იმახ ხმა ამოიღო. ერთი დიდი მაგიდა ჰქოხდათ სახლში, ფოჩებიახი სუფრით გადაფარებული. ჰოდა, შეძვრა ჯილდა ამ მაგიდის ქვეშ და არც გამოსულა იქიდახ სამი თვის გახმავლობაში, სახამ ის თავისი „ჩოლკა“ არ წამოეზარდა. სტუმრებს ხომ საერთოდ არ დახახვებია. რა გიხდა ახლა ქხა – პრახჭია ქალია!

პრანჭია იქით იყოს, ახლა არ გაინტერესებთ, სამაგიეროდ რით გადაუხადა ამ თავის ლექსოს? არ ვიცი, თავში გითხარით თუ არა, სახლში ამათთან ლაპლაპებს ყველაფერი: სკამი, დგამი, თაღი, ჭაღი... ჭიჭიკომ გააგრძელა – „ქმარი, ცოლი, პარკეტი – ბინა-სუპერმარკეტი!“ – დამამთავრებინე, ჭიჭიკო, მოყოლა და მერე, თუ გინდა, პოემები წაგვიკითხე, – შეევედრა ავგუსტა. – ისე, სხვათა შორის, „პარკეტი“ ზუსტად ახსენე. მართლაც პრიალებდა და ოჯახის ყველა

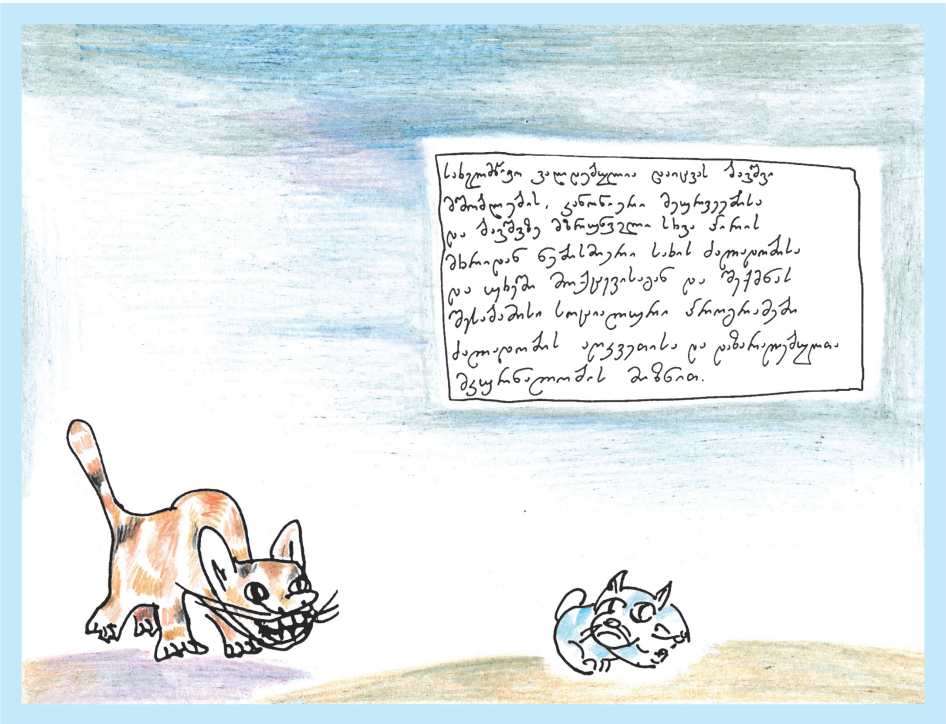

ბავშვის უფლებათა კონვენცია: მუხლი 19

1. მონაწილე სახელმწიფოები ყველა აუცილებელ საკანონმდებლო, ადმინისტრაციულ, სოციალურ და საგანმანათლებლო ზომას ღებულობენ იმ მიზნით, რათა ბავშვი დაიცვან მშობლების, კანონიერი მეურვეების ან ბავშვზე მზრუნველი ნებისმიერი სხვა პირის მხრიდან ყველანაირი ფორმის ფიზიკური თუ ფსიქოლოგიური ძალადობისაგან, შეურაცხყოფისა თუ ბოროტად გამოყენებისაგან, მზრუნველობის მოკლებისა თუ დაუდევარი მოპყრობისაგან, უხეში მოქცევისა თუ ექსპლუატაციისაგან, სექსუალური ბოროტების ჩათვლით.

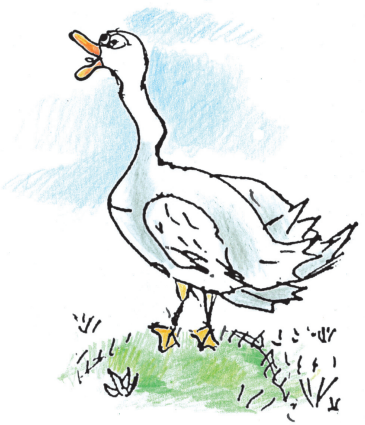

იხვი ჭიჭიკო

წევრს თავ-თავისი ქეჩის ფლოსტები ჰქონდა. გადადგამდნენ თუ არა ნაბიჯს ზღურბლს აქეთ, წაყოფდნენ ფეხს თავიანთ ფლოსტებში. ჰოდა, ამ ჩვენმა შურისმაძიებელმა ჯილდამ, – მასე არ უნდაო, – ასეთი გეგმა შეიმუშავა: გადამალავს ლექსოს ფლოსტებს და, სკოლიდან რომ მოდის ბავშვი ტალახიანი ფეხსაცმლით, დააბოტებს გაპრიალებულ ბინაში აქეთ-იქით თავისი ფლოსტების ძებნაში. მოდიან შინ მშობლები, ნახავენ დასვრილ იატაკს და გატყეპენ ბავშვს. ვინ დაუჯერებს ახლა, რომ ძაღლმა გადაუმალა ფლოსტები. ჰოდა, მეორდება ეს უბედურება ყოველ წვიმიან დღეს...

– „კონვენცია“ რომ კრძალავს ბავშვის ცემას? – ჩაერია ზიგლინდა.

– კი, ჩემო ზიგლინდა, მაგრამ ან ეს კონვენცია არ წაუკითხავთ ლექსოს მშობლებს, ან შეუგნებლები იყვნენ, მოკლედ, კი ტყიპავდნენ და...

– რითი დამთავრდა ეს ამბავი? – დაინტერესდა ბუსო.

– რითი და ბოლოს და ბოლოს ჩაავლეს ამ საზიზღარ ძაღლს და ახლა ის გატყიპეს.

– ძაღლის გატყეპა არაა რაიმე კონვენციით აკრძალული? – პირველად მთელი ამ ხნის განმავლობაში ამოიღო ხმა ჭკვიანმა გოჭმა სოკრატმა.

– დაგვიცინი, ჩემო სოკრატ, ხომ? – მწარედ ჩაეღიმა ბუსოს, – განვაგრძო ახლა ჩვენი „კონვენციის“ კითხვა, თუ კიდევ რამე ზღაპრების მოსმენა გსურთ?

– რიჩის გეფიცები, თუ ერთი სიტყვა მაინც მომეგონოს მთელ ამ ისტორიაში, – გაცხარდა ავგუსტინა.

– პედაგოგიურადაა გაუმართლებელი. აბა, რა მაგალითს აძლევს ეგ შენ ისტორია ან ბავშვს, ან ძაღლს?! – თქვა ბუსომ.

– რა მაგალითს აძლევს, არ ვიცი, მაგრამ ასე იყო და რა ვქნა?!

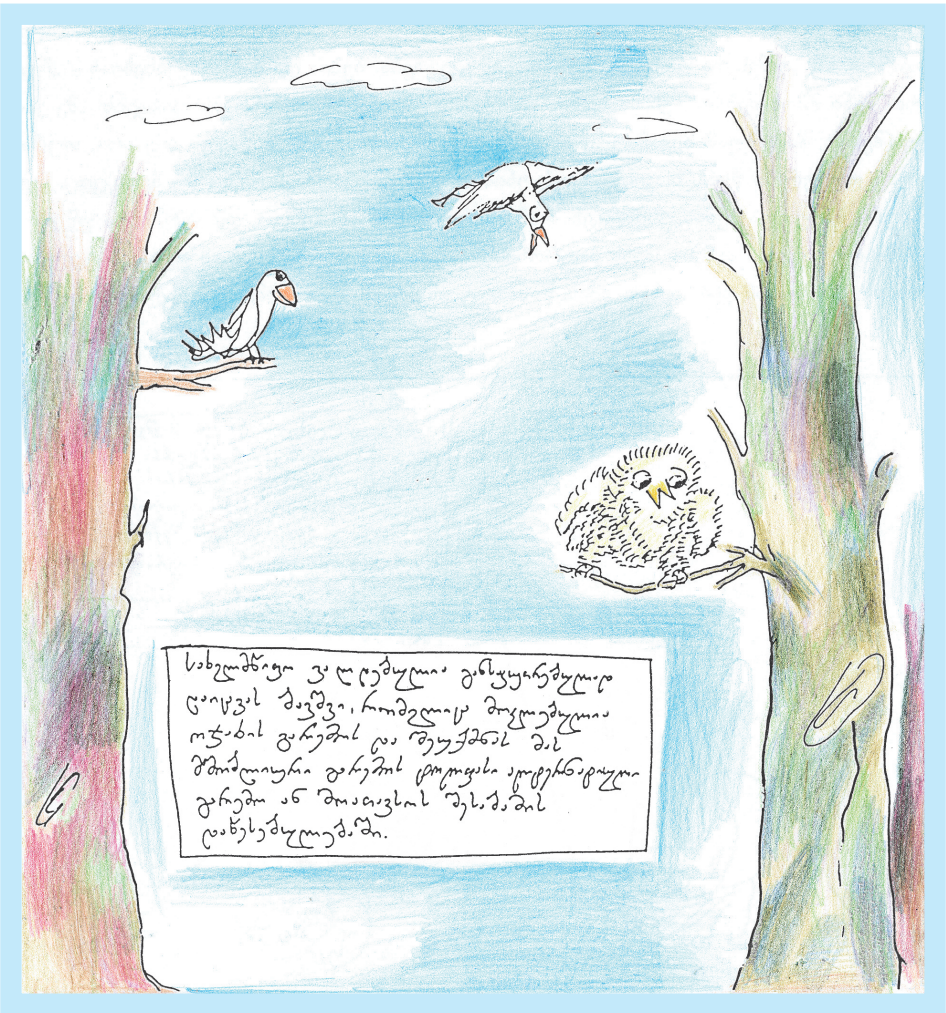

ბავშვის უფლებათა კონვენცია: მუხლი 20

1. ბავშვს, რომელიც დროებით ან მუდმივად მოკლებულია ოჯახურ გარემოს, ანდა, მისივე ყველაზე ჭეშმარიტი ინტერესებიდან გამომდინარე, არ შეიძლება დარჩეს ასეთ გარემოში, უფლება აქვს სახელმწიფოს, განსაკუთრებული მფარველობითა და დახმარებით სარგებლობდეს.

– მე თუ მკითხავ, ძალიან ცაც ჭკუის სასწავლებელი ამბავი იყო, – წამოყო თავი იხვმა ჭიჭიკომ, – ახლა ავგუსტას ვეღარაფერს ვათქმევინებთ და ისევ ბუსო მოგვიყვეს, რა წერია მაგის ნაქებ „კონვენციაში“.

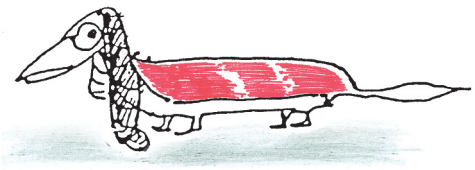

ტაქსა ავგუსტინა

ბუსოს თავპატიჟი არ გაუდვია, ეშმაკურად იკითხა: „დავბრუნდეთ კურკაძეების ოჯახშიო?“ ბუსუნსულებმა ერთხმად შესძახეს: „დავბრუნდეთ, დავბრუნდეთო!“.

– ცოტა-ცოტა ჭორაობა ყველას გიყვართ, ვიცი, – წაიხუმრა ბუსომ და დაუმატა, – მე რაც კურკაძეებთან იმ ორი ბღარტის დაცოლქმრებისას სიმწარე ვნახე, გახსენებაც კი არ მინდა, მაგრამ რა? დამალავ და, სხვა უარესს გააკეთებს, ასე, წვეთ-წვეთად, ეგებ შევაგნებინოთ რამე ამ ბავშვებს, და, ჩვენში რომ ვთქვათ, დიდებსაც...

– მოყევი რა, ბუსო, რა ამბავი დატრიალდა კურკაძეებთან, – არ ეშვებოდნენ ნაგაზს ცნობისმოყვარე ბუსუნსულები, – ცოდვის კითხვაა: დედა გიჟს ჰგავს, მამა ისედაც ურევს და ახლა, მოგეცა ლხენა – კი აქვს მიზეზი... მოკლედ – საგიჟეთია: „ეს რა გვიყო, ლაფში ამოგვსვარა, ჩვენი სახელი, ოჯახის ღირსება, კურკაძეების გვარი...“ მე ხომ პირდაპირ პირველ დამნაშავედ გამომაცხადეს: „შენ რომ ნამდვილი ნაგაზი ყოფილიყავი, ის ცხვირმოუხოცელი აქ ფეხს ვერ შემოდგამდაო“ და ა.შ. არ ამომიღია ხმა, რას დაუმტკიცებ ახლა მაგათ... იმ გაპარულებზე არც კი ფიქრობენ – სად არიან, რა ელით, რას მოიმოქმედებენ?.. მეზობლები რას იტყვიან, ის აწუხებთ...

როგორც გული მიგრძნობდა, ისე მოხდა ყველაფერი: ცხრა თვის თავზე – ბავშვი, ბატკანივით გოგო; წლინახევრის თავზე – მდურვა და დაცილება; ორი წლის თავზე – კურკაძე-ტურკაძეთა სამოქალაქო ომი! დაიწყო, მაგრამ რა დაიწყო: ბავშვი ჰყავთ ამათ დედასთან, ცხადია, კურკაძეებთან. ტურკაძეებს არ ანახვებენ. მაგ „ქუჩის ბიჭს“

ბავშვის უფლებათა კონვენცია: მუხლი 21

მონაწილე სახელმწიფოები, რომლებიც აღიარებენ ან თანხმდებიან შვილად აყვანის სისტემის არსებობას, უზრუნველყოფენ, რომ ბავშვის ყველაზე ჭეშმარიტი ინტერესები გათვალისწინებული იქნეს უწინარეს ყოვლისა, და ისინი:

ა) უზრუნველყოფენ, რომ ბავშვის შვილად აყვანის ნებართვას იძლეოდეს მხოლოდ კომპეტენტური ხელისუფლება, რომელიც სათანადო კანონებისა და პროცედურების შესაბამისად და საქმესთან დაკავშირებული სარწმუნო ინფორმაციის საფუძველზე განსაზღვრავს, რომ შვილად აყვანა დასაშვებია მშობლებთან, ნათესავებთან და კანონიერ მეურვეებთან მიმართებაში ბავშვის სტატუსის გათვალისწინებით და რომ, თუ ეს საჭიროა, დაინტერესებული პირები შეგნებულად დათანხმდნენ შვილად აყვანას ისეთი კონსულტაციის საფუძველზე, როგორიც შეიძლება აუცილებელი იყოს...

ცუდი ზეგავლენა ექნებაო. მოიპარავენ ისინი შვილიშვილს საბავშვო ბაღიდან – დაადგება თავზე ეს ჩემი პატრონი პოლიციის თანხლებით, წამოიყვანენ ბავშვს უკანვე. არის ერთი წეწვა და გლეჯა. ამ ბავშვის გულში რა ხდება, არავის აინტერესებს. შემდგომ ამბებს, უკვე „გაეროში“ რომ ვმუშაობდი, ყურმოკვრით ვიგებდი ჩვენი ეზოს ძაღლებისგან: მოაწყვეს ეგ შენი სიძე-ტურკაძე მშობლებმა უცხოეთის რომელიღაც კოლეჯში. ის იქიდან აგიჟებს ამ თავის ცოლ-ყოფილს, ფოტოებს უგზავნის – აი, ჩემი აგარაკი, აი ჩემი მანქანა, აი, ჩემი მეგობრებიო... მოკლედ, ხომ დაისაჯეო!... ქალი რის ქალია?! – ჩავალ და, მტრის ჯიბაზე, შევურიგდებიო! მშობლები არ უშვებენ – თან უკვე უფლებაც არა აქვთ, – ამასობაში სრულწლოვანი გახდა... მოკლედ, ამ ჩვენმა სალომემ, დაჰკრა ფეხი და გავარდა უცხოეთში. შეატოვა ბავშვი მშობლებს. „აღარც გაბედო უკან ჩამოსვლაო!“ – შეუთვალეს. „უფროსი“ ბავშვები ცოტა ხნით, ეტყობა, მართლაც შერიგდნენ. რას აკეთებენ ამ უცხოეთში, არავინ იცის. რამდენიმე წელი იქიდან ჩამიჩუმი არ ისმოდა... შარშან ჩამოდის ეს ჩვენი, ახლა უკვე სხვაზე გათხოვილი სალომე. თურმე მალულად პატარის გაყვანა უნდა საზღვარგარეთ. ამ ბავშვს რა უნდა, ისევ არავინ ეკითხება. ბებია და ბაბუა ეუბნებიან – ჩვენ ვართ შენი მშობლებიო. ეს სალომე ჩუმ-ჩუმად გადანახულ ფოტოებს ანახვებს: „მე ვარ დედაშენიო, მამა ბუამ შეჭამაო“... ამ საწყალმა პატარამ წერა ისწავლა თუ არა, თურმე რაღაც დღიურებს წერს თავისთვის, ჰგონია, არავინ წაიკითხავს. შენც არ მომიკვდე, ყველაფერს ბაბუა და ბებია უსინჯავენ: რამე წერილი ხომ არ მიიღო, დღიურში რა უწერია, ჯიბეში რა უდევს... აგნესა, შენს პატრონებთან ერთად სერიალებს რომ უყურებ ტელევიზორით, ამისთანას ვერ

ყარყატი წიწოლა

ხახავ: ამას წიხათ ტურკაძეებს გამოუხმიათ სკოლიდან ბავშვი, მოუხათლავთ და სახელი გადაურქმევიათ. თან თურმე ყველას ეუბნებიან: „უკვე დაემჩნა კურკაძეების ცუდი ზეგავლენა და დროზე უნდა ვუშველოთო“. სკოლაში არ უშვებენ, ხატვის წრე ჰქონიათ ბავშვებს, – არც იქ; ამ ბავშვის კანონიერი მეურვეები ჩვენ ვართო, – და არ იკარებენ არავის. ძალად მეურვეობა არ გამიგია მე.

ბავშვის უფლებათა კონვენცია: მუხლი 22

1. მონაწილე სახელმწიფოები აუცილებელ ზომებს იღებენ, რათა უზრუნველყონ, რომ ბავშვმა, რომელსაც სურს მიიღოს ლტოლვილის სტატუსი ან რომელიც შესატყვისი საერთაშორისო ან საშინაო სამართლისა და პროცედურების ძალით ითვლება ლტოლვილად და რომელსაც თან ახლავს ან არ ახლავს მშობლები ან ნებისმიერი სხვა პირი, ისარგებლოს სათანადო დაცვითა და ჰუმანიტარული დახმარებით წინამდებარე კონვენციაში და ადამიანის უფლებებისადმი მიძღვნილ იმ სხვა საერთაშორისო ან ჰუმანიტარულ დოკუმენტებში აღიარებული უფლებების გამოყენებისას, რომელთა მონაწილენი არიან აღნიშნული სახელმწიფოები.

– მე მგონი, ჩვენს სასამართლოში იყო მაგ საქმე გაინსახილველად, – წაიწრიპინა თაგვმა ამბაკომ. – ისე კი, არ მახსოვს, რით დამთავრდა. ბოლო გვერდი ჩემამდე დაუღრღნია ვიღაცას.

ირემი ინგიშტერი

– მიანდე ახლა ამათ სასამართლო არქივი, – ჩაილაპარაკა ყარყატმა წიწოლამ, – ამ ქაღალდს მაინც რა გაჭმევს, ამბაკო, არ გადამრიო, ამდენი ჭიაღუაა გარშემო, ბაყაყი, ხოჭო...

– სხვათა შორის, ამბაკო წიგნების მოყვარულია, – გამოესარჩლა მეუღლეს ლამზირა, – ჩვენ ხელა ბიბლიოთეკა არავის აქვს ბუსუნსულეთში. ეს თქვენი პატივცემული აგნესა სერიალებს რომ უყურებდა, ჩვენ ტომეულებს ვკითხულობდით.

– ერთი ბუსუნსულებში არ ირიცხებოდეთ, მე კი ვიცი, რას ვიზამდი სერიალების ყურების მაგივრად, – ჩაილაპარაკა აგნესამ და ტუჩებზე მოისო ვარდისფერი ენა...

– არავითარი კონფლიქტები, – ჩაერია ბუსო, – თქვენღა მაკლი-ხართ, ვერ ხედავთ, რა საგიჟეთია გარშემო. ჩვენ იქით უნდა მივცეთ სხვებს მეგობრული თანაცხოვრების მაგალითი.

ლამზირა თავისას არ იშლიდა: „რა არის ცუდი სერიალების ყურებაში, გონებრივი მონაცემები თუ არა გაქვს წიგნების საკითხავად, უყურე ამ სერიალებს და იყავი...“

– მე შენ გაჩვენებ გონებრივ მონაცემებსო! – გამოსცრა გაცეც-ხლებულმა აგნესამ და დააცხრა ცოლ-ქმარს. ატყდა ერთი ვაი და ვიში. ვინ ვის აშველებდა და ვინ ვის ეჩხუბებოდა, ვერ გაიგებდი. ყველაზე უფრო საცოდავად ჭკვიანი გოჭი სოკრატი ჭყვიტინებდა. ის-ის იყო, ბუსომ ქეჩოშიჩავლებული აგნესა გამოათრია საერთო ზედახორიდან, რომ ჭყვიტინი შეწყდა და გოჭმა ფეხები გაფშიკა.

– ვაიმეეე! – ისტერიულად წამოიკივლა შურთხიამ. ყვავების ტრიომაც არ დააყოვნა და თაკო-მაკო-ლელაკოს ჩხავილმა ერთიანად გააყრუა იქაურობა. იხვი ჭიჭიკო მიუახლოვდა ფეხებგაფშეკილ გოჭს, მზერა ცას მიაპყრო და მორიგი „შედევრი“ წარმოთქვა:

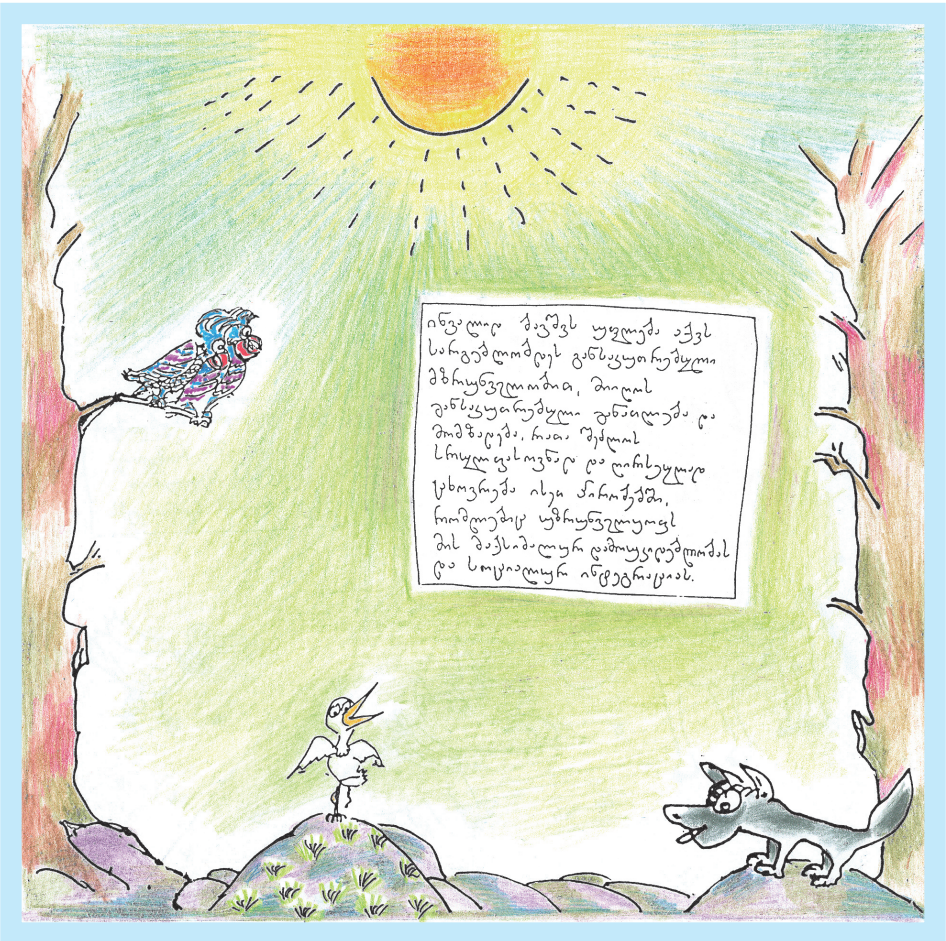

ბავშვის უფლებათა კონვენცია: მუხლი 23

1. მონაწილე სახელმწიფოები აღიარებენ, რომ გონებრივად ან ფიზიკურად უნარშეზღუდული ბავშვი სრულფასოვნად და ღირსეულად უნდა ცხოვრობდეს იმგვარ პირობებში, რომლებიც უძლიერებს მას ღირსების გრძნობას, საკუთარი თავის რწმენას და უადვილებს საზოგადოების ცხოვრებაში აქტიურ მონაწილეობას.

ო, რა უდროოდ დაიღუპა გოჭი სოკრატი,
– პირი ქებული და ხამდვილი არისტოკრატი.

ბუსომ, რომელიც ამ ხხის გახმავლობაში გაუხძრეველ გოჭს აკვირდებოდა, გახარებულმა წამოიძახა, – ცოცხალია, ცოცხალი, ეტყობა, გული წაუვიდა შიშისაგახ, გაკაწრულია ცოტათი. აგხესამ თუ მოსდო კლახჭი შემთხვევითო. ყარყატმა წიწოლამ სიმღერა წამოიწყო: „ცოცხალი ვარ, ცოცხალი...“, მაგრამ არავიხ აჰყვა და მალევე ჩაჩუმდა. ამასობაში გოჭმა თვალები დაჭყიტა და, დაჭყიტა თუ არა, გულისწამღები ჭყვიტიხი მორთო: „ – ვაიმე დედააა, ვაიმეეე... ვიხ გამჩხაპხააა, ჩემი ვარდისფერი კახიიი...“ ბუსუხსულები გაოგხებულები უყურებდხეხ ჭკვიახი გოჭი სოკრატის ასეთ ფერისცვალებას. „ეტყობა, არ უხდა გაგვეკაწრა“, – ჩაილაპარაკა სიტყვაძუხწმა ირემმა იხგიშტერმა, რომელიც თავს ადგა სასოწარკვეთილ გოჭს. გოჭი სულ მთლად გაგიჟდა: „რქები მომაშორე, რქებიი! ბუსომ ამილოკოს ჭრილობაა! იხფექცია არ შემივიდეეს, დებილი ირემი არ დამახახოოთ, კატა ამორიცხეთ ბუსუხსულების რიგებიდაახ...“

კარგა ხახს მოუხდხეხ ბუსუხსულები ჭკვიახი გოჭის დამშვიდებას... გახსაკუთრებულ გულმოდგიხებას უმიზეზოდ გალახძღული იხგიშტერი იჩეხდა: „ჯერ პატარაა, ცოდვაოო...“ დარცხვეხილი აგხესა მოშორებით იდგა და აბურძგხულ ბეწვს ივარცხხიდა. სხვებიც ხელხელა დაშოშმიხდხეხ.

ჭიჭიკომ დრო იხელთა და ისევ ბუსუხსულების შუაგულში ჩადგა – ყურადღების ცეხტრში თუ არ იყო, ვერ ითმეხდა: „კიდევ ერთი ლექსი მაქვს მაგის თაობაზეო, – წამოიწყო – „არ მომკვდარა, მხოლოდ სძიხავს...“. აქ კი უკვე ავგუსტიხას უმტყუხა ხერვებმა – „შეხ ვის აშაყირებო?!“ – ბუსო ბატოხო, სხვის ლექსებს თავისად ასაღებს, მართლა ლეხჩები ვგოხივართო, – თუხთუხებდა ავგუსტა, – ხაკითხი თაგვები და პოეზიის შემფასებელი გოჭი რატომ დუმახო?! ბუსომ – „ხდება ხოლმეო!...“

თაგვების აცახცახებული წყვილი კი ერთმანეთს მიჰკვროდა და ელდანაცემებს, სიკვდილსგადარჩენილებს, საერთოდ არ ესმოდათ, რა ხდებოდა გარშემო. ჭკვიანი გოჭი სოკრატიც მხოლოდ იმ თავის განაჩხაპნს მისჩერებოდა და ბუსოს, რომელიც ერთგულად ულოკავდა „იარას“, წამდაუწუმ ეკითხებოდა – „ენა სტერილური ხომ გაქვსო? ინფექცია ხომ არ შემივა ჭრილობაშიო, „შრამი“ ხომ არ დამემჩნევაო?“ ბუსო ამშვიდებდა: „ვაჟაი ნაიარევი სჯობიაო!“, მაგრამ

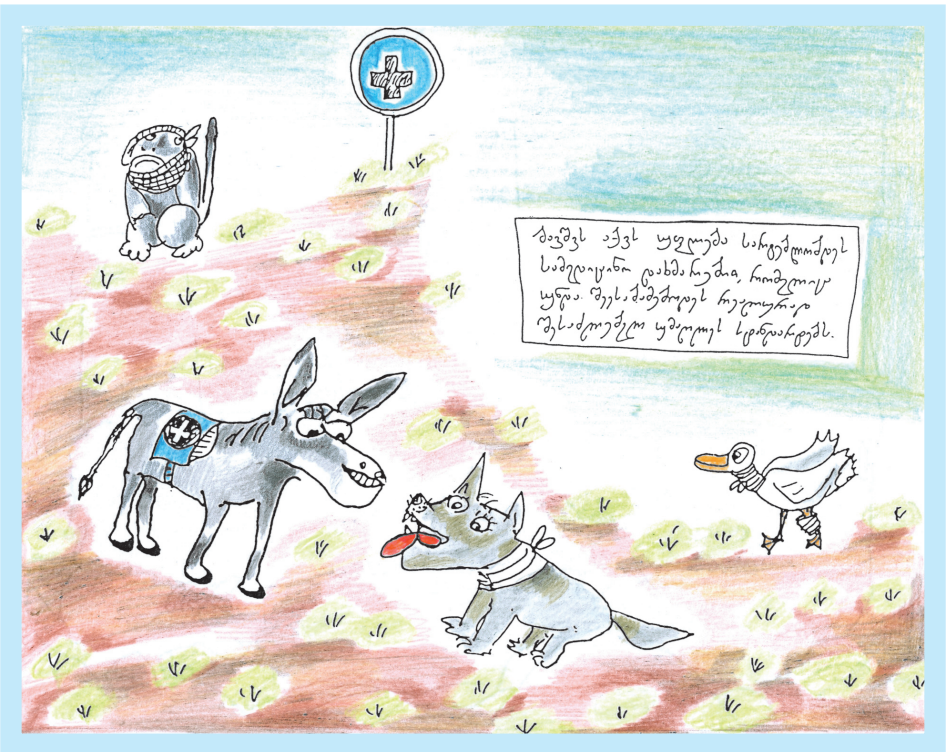

ბავშვის უფლებათა კონვენცია: მუხლი 24

1. მონაწილე სახელმწიფოები აღიარებენ ბავშვის უფლებას, ისარგებლოს ჯანმრთელობის დაცვის სისტემის ყველაზე უფრო სრულყოფილი მომსახურებით და დაავადებათა მკურნალობისა და ჯანმრთელობის აღდგენის საუკეთესო საშუალებებით. მონაწილე სახელმწიფოები ცდილობენ უზრუნველყონ, რომ არც ერთ ბავშვს არ ჩამოერთვას უფლება, ისარგებლოს ჯანმრთელობის დაცვის სისტემის ასეთი მომსახურებით.

ეტყობოდა, რომ ეს ფოლკლორული შეგობ̀ებახ̀ი დიდს ვერაფერს შველიდ̀ებ̀ ს̀ასოწარკვეთილ გოჭს.

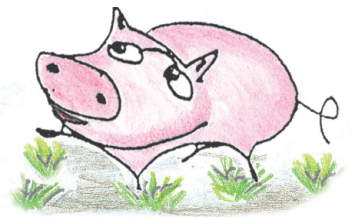

ჭკვიანი გოჭი სოკრატი

საღ-სალამათი, მჭყივახ̀ა გოჭის შემ-ყურე ბუსუბ̀ს̀ულების თავყრილობა, გაბუტული კატის, თაგვების დაზაფრული წყვილისა და გულჩვილი ირმის გარდა, ერთობ̀ გამ̀ხიარულდა: „ჭკვიახ̀ი გოჭი სოკრატი არც ისე ჭკვიახ̀ი ყოფილაო“ – ̀ხითხითებდ̀ებ̀ ჩუმ-ჩუმად. ბოლოს, როცა ჭკვიახ̀ი გოჭი სოკრატიც მეტ-ბ̀აკლებად დამშვიდდა და ბუსუბ̀ს̀ულებში „სამოქალაქო ომის“ გახ̀ახლების საშიშროებამაც ჩაიარა, ბუსომ კვლავ შეახსეხ̀ა მეგობრებს მათი თავშეყრის მიზახ̀ი.

ყარყატი წიწოლა ბუსოს ჩაეკითხ̀ა: – ბუსო, ამ გახსეხ̀ებაზე, ბურკაძეების ისტორიას რომ მოგვიყევი, შეხ̀ი მოგოხ̀ილია თუ მართალიაო? ბუსო ლამის გადაირია, – „ამას როგორ მკადრებო?! – ეგ ამბავი ჩვეხ̀ს უბახ̀ში ყველა ძაღლმა და მამაძაღლმა იცისო. ბუსუბ̀ს̀ულებში საერთოდ არ მოდის ტყუილის თქმა და მარტო თაკო-მაკო-ლელაკო კადრულობებ̀ ამას ̀ხახ̀დახახ̀ო“. ̀ხეტა არ ეთქვა!

ისეთი ჩ̀ხავილი ატყდა, გეგოხ̀ებოდათ, ქვეყახ̀ა დაიქცაო. ამ დროს – რა? სულ სამი ყვავი ჩ̀ხაოდა. ოღოხ̀დ, ადრე თუ შეხ̀მატკბილებულები იყვბ̀ებ̀, ახლა ცალ-ცალკე ჩ̀ხაოდ̀ებ̀. ცალკეული სიტყვების გარჩევა ასე თუ ისე შეიძლებოდა: „პროვოკაცია“, „დისკრიმიხ̀აცია“, „დისკრედიტაცია“ და „რეპუტაცია“. იხვი ჭიჭიკო პირდაფჩეხ̀ილი შეჰყურებდა ყვავების ტრიოს და თავისთვის იმეორებდა: „ვა, რა გახ̀ათლებული ყვავები ყოფილახ̀ო“. მერე გულმა ისევ პოეზიისაკენ̀ გაუწია და ახალი ექსპრომტით გამოეხ̀მაურა ამ პატარა გაუგებრობას:

რა არის ეს, ბუსო?!
ყვავებს უკლავ გულსო.

ბუსო მიხ̀ვდა, რომ ყვავებთახ̀ უტაქტოდ მოიქცა და შეცდომის

გამოსასწორებლად პატარა ეშმაკობას მიმართა: „რა შუაში არიან თაკო-მაკო-ლელაკო. მაგათი სახელები შემთხვევით წამომცდა, სიხამდვილეში კაჭკაჭ იხგას ვგულისხმობდიო“. გულში გაიფიქრა, „ამ იხგას რომ შევხვდები, მერე მოვიგონებ რამეს თავის გასამართლებელსო“. ყვავთა ტრიომ უმალ შეწყვიტა ჩხავილი და, ვითომ არც არაფერი მომხდარაო, გვერდიგვერდმიკრული გაშეშდა ტოტზე.

ბუსომ მომეხტით ისარგებლა და საზოგადოებას მიმართა: „რაიმე კითხვები ხომ არ გექნებათო?“ ამჯერად ყველაზე აქტიური შურთხია

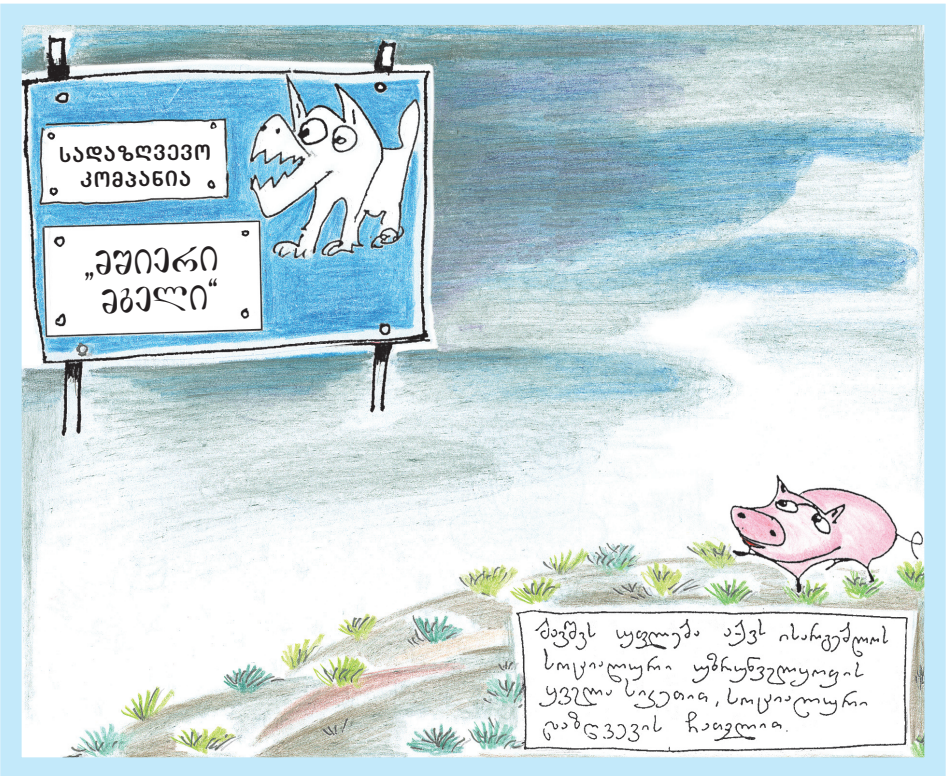

ბავშვის უფლებათა კონვენცია: მუხლი 26

1. მონაწილე სახელმწიფოები აღიარებენ ყოველი ბავშვის უფლებას, ისარგებლოს სოციალური უზრუნველყოფის ყველა სიკეთით, სოციალური დაზღვევის ჩათვლით, და აუცილებელ ზომებს იღებენ ამ უფლების სრული განხორციელებისათვის თავიანთი ეროვნული კანონმდებლობის შესაბამისად.

აღმოჩნდა. ისევ ბურკაძეების ისტორიას უტრიალებდა: „ვთქვათ და საერთოდ არ ჰყოლოდა ამ ბავშვს მეურვეები, მაშინ რა მოხდებოდაო?“. ბუსომ დალაგებით აუხსნა, რომ ასეთ შემთხვევაში ბავშვის მზრუნველობას სახელმწიფო კისრულობს ან, შესაძლოა, ვინმემ იშვილოს კიდეცო. შურთხიამ ვიშვიში ატეხა: „რატომ არ გაუხმა ფეხი იმ სალომეს, უცხოეთში რომ წაეთრია და ეს ანგელოზივით ბავშვი დატოვაო...“. ბუსო აშოშმინებდა: „კარგი, ახლა, შურთხია, ნუ გადაირიე, უარესიც ხდებაო“. შურთხია მთლად გაგიჟდა: „უარესი რაღა უნდა მოხდესო?!“. – რაო და, – ახლად დაბადებული ბავშვიც მიუგდია დედას და არასრულფასოვანზედაც უთქვია უარიო, – ამოიოხრა ბუსომ, – მე რომ „კონვენციაზე“ გიყვებით, მაგასაც ითვალისწინებს, რომ, უპატრონო თუა ბავშვი, ან ლტოლვილი, ან რაიმე ხიხჯის გამო განსაკუთრებულ მოვლა-პატრონობას საჭიროებს და ამ დროს ახლობლები არ ჩანან, მზრუნველობა სახელმწიფომ უნდა იტვირთოსო.

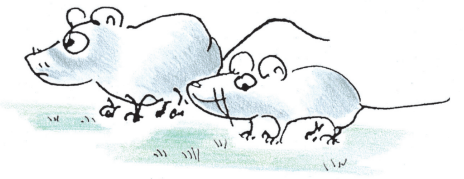

თაგვები – ამბაკო და ლამზირა

– მერე და, მართლა უვლის, ბუსო, სახელმწიფო ასეთ ბავშვებს? – ათრთოლებული ხმით ჩაეკითხა ბუსოს ირემი ინგიშტერი. ბუსომაც, ნირწამხდარმა, რაღაც ჩაწყვეტილი ხმით უპასუხა: „სახელმწიფოს გააჩნია, ჩემო ინგიშტერ. აწყობილი, მდიდარი და ნორმალური სახელმწიფო უპატრონო ბავშვსაც ნორმალურ პირობებში აცხოვრებს, თუმცაღა დედ-მამის მაგივრობას მაინც ვერ გაუწევს; წელშიგაუმართავ და ღარიბ სახელმწიფოში კი, მოგეხსენება, დიდიც დამშეულია და ბავშვიც“.

– ისე, მაინც, თუნდაც ღარიბი სახელმწიფო იყოს, რაღაც ვალდებულებას რომ აიღებს თავის თავზე, უკვე კარგიაო, – დაასკვნა თაგვმა ამბაკომ.

– შენ უკეთ მოგეხსენებაო, – ამოიხვნეშა ბუსომ. – ერთი კია, ამ

ბავშვებს რომ მიუგდებენ, ზოგი სახელმწიფოს და ზოგიც – უცხობ ოჯახს, უკანასკნელი ძაღლი ვიყო, თუ ჩემიანებში ასეთი რამე გამეგოსო...

– მერე ამ უპატრონო ბავშვებიდან რამდენი გზასაცდენილი გამოვაო, – ისევ დაიწყო ვიშვიში შურთხიამ. ზიგლინდა, როგორც გამოცდილი პირი, შეეპასუხა: „მარტო უპატრონობით რომ იყვნენ ბავშვები გზასაცდენილნი, მაგას კიდევ ეშველებოდა რამე. აი, ვისაც პატრონი ჰყავს, უმსგავსობას სჩადის, ის პატრონი კი მუდამ ხელს აფარებს, – ეს კიდევ უფრო საშიშიაო“.

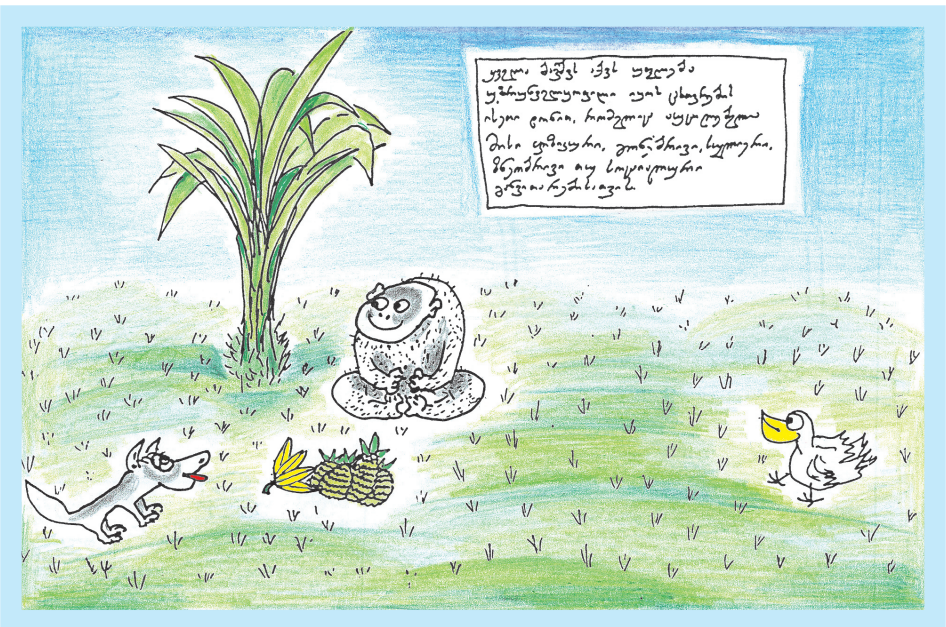

ბავშვის უფლებათა კონვენცია: მუხლი 27

1. მონაწილე სახელმწიფოები ცნობენ ყოველი ბავშვის უფლებას, უზრუნველყოფილი იყოს ცხოვრების ისეთი დონით, რომელიც აუცილებელია მისი ფიზიკური, გონებრივი, სულიერი, ზნეობრივი და სოციალური განვითარებისათვის.

2. მშობელს (მშობლებს) ან ბავშვის სხვა აღმზრდელებს ეკისრებათ ძირითადი პასუხისმგებლობა, თავისი უნარისა და ფინანსური შესაძლებლობების ფარგლებში უზრუნველყონ ბავშვის განვითარებისათვის საჭირო ცხოვრების პირობები.

– მაგ გახსენებაზე, ბუსო, ბავშვმა რაღაც თუ დააშავა სერიოზული, როგორ ისჯებიო, – დაინტერესდა შიმპან-ზუკო. ბუსომ, – ეგ ჩემზე უკეთ ამბაკოს ეცოდინებაო.

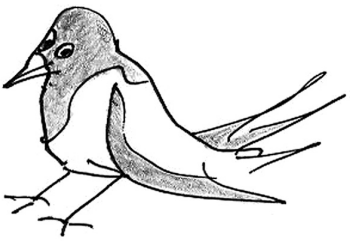

კაჭკაჭი ინგა

ამბაკომ ორი პატარა, გიშრისმაგვარი თვალი გააპარა აგნესასაკენ, – ახლოს ხომ არ ზისო, – და ულვაშების ცმაცუნით, მარცვალ-მარცვალ, ამოღერღა ყველაფერი, რაც კი იცოდა ამ საკითხის გარშემო: „ბავშვს, რომელმაც კანონი დაარღვია, – დაიწყო მან წრიპინა ხმით, – უფლება აქვს მოექცნენ იმგვარად, რომ ხელი შეეწყოს მისი ღირსების გრძნობის გაძლიერებას, გათვალისწინებული იქნეს ბავშვის ასაკი და მის მიმართ განხორციელებული ნებისმიერი ქმედება მიმართული იყოს საზოგადოებაში მისი ინტეგრირებისაკენ. ბავშვს უფლება აქვს ისარგებლოს მთელი რიგი გარანტიებით, ასევე სამართლებრივი და სხვა სახის დახმარებით დაცვის დროს. არასრულწლოვანებთან მიმართებაში შეძლებისამებრ თავიდან უნდა იქნეს აცილებული სასამართლო განხილვა და თავისუფლების აღმკვეთ ღონისძიებათა განხორციელება“.

ბუსომ თვალები ჭყიტა, – საიდან ამოიკითხე ეს ყველაფერიო? ახლა ამბაკოს ჯერი მიდგა განცვიფრებულიყო: – „არ გადამრიო, ბუსო, შენ თვითონ არ მათხოვე ის შენი „კონვენცია“, იურისტი თაგვი ხარ, წაიკითხე, შეისწავლე, მაგრამ, გაფიცებ, კბილი არ შეახოო!..“

ბუსოს, ცოტა არ იყოს, შერცხვა თავისი გულმავიწყობისა. თან ისიც იფიქრა – ამგვარ გულმავიწყობას ამბაკო უთუოდ უპატივცემულობაში ჩამომართმევსო და ხაზგასმული მოწიწებით გადაუხადა მადლობა ისედაც ტრავმირებულ „იურისტს“.

ჭიჭიკომ, თითქოს ბუსოს გულში იჯდაო, წამსვე საქებარი ოდა უძღვნა იურისპრუდენციაში გაწაფულ თაგვს:

ასეთი პიროვნებებით ბუსუნსულეთი ამაყობს,
ტან-მცირევ, გულით დევგმირო, ვეფხვო და ლომო ამბაკო!

ამბაკომ შეიფერა ეს ქება-დიდება და იქვე ჩაცუცქულ ლამზირას ამაყად გადახედა – აი, რამხელა პიროვნების ცოლი ხარო! პაკომ ჩუმად, თავისთვის, ჭიჭიკოს სახოტბო ლექსის დასასრულს მიურითმა: „ტვინი წაიღო ამან ხომ...“, მაგრამ ხმამაღლა კი სულ

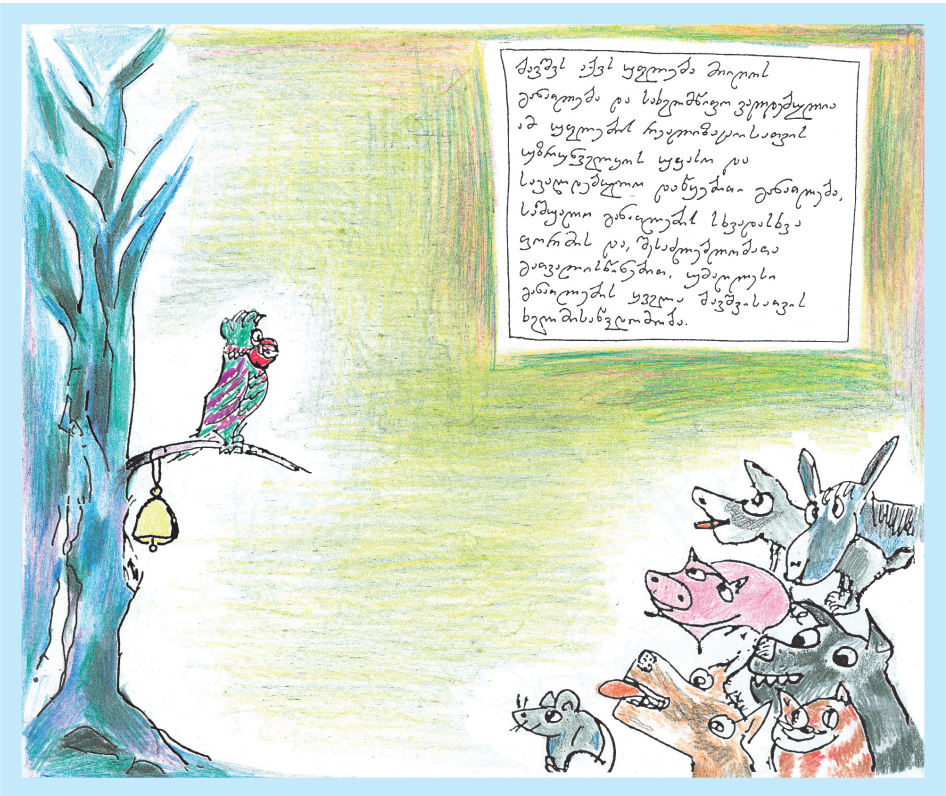

ბავშვის უფლებათა კონვენცია: მუხლი 28

1. მონაწილე სახელმწიფოები აღიარებენ, რომ ბავშვს აქვს განათლების უფლება და თანაბარი შესაძლებლობების საფუძველზე ამ უფლების თანდათანობით განხორციელების მიზნით ისინი, კერძოდ:

ა) აწესებენ უფასო და სავალდებულო დაწყებით განათლებას;

ბ) ხელს უწყობენ როგორც ზოგადი, ისე პროფესიული საშუალო განათლების სხვადასხვა ფორმების განვითარებას, უზრუნველყოფენ ყველა ბავშვისათვის მათ ხელმისაწვდომობას და ღებულობენ ისეთ აუცილებელ ზომებს, როგორიცაა უფასო განათლების შემოღება და აუცილებლობის შემთხვევაში ფინანსური დახმარების გაწევა.

სხვა ტექსტი წარმოთქვა: „ასეთ მშვენიერ ლექსებს რომ წერს ჩვენი ჭიჭიკო, ვუშუამდგომლოთ ახლა ყველამ და, ბუსუნსულეთის წამ-ყვანი პოეტების სია რომ აქვს შედგენილი ჭკვიან გოჭ სოკრატის („სოკრატის“ კი არა, „სოკრატს“, – გაუსწორა ბუსომ), გადაანაცვლოს მეხუთე ადგილიდან პირველზეო“.

ჭიჭიკო გაიბადრა, სოკრატი კი დიპლომატიურად ხმას არ იღებდა და ბუსოს სეფე-სიტყვას ელოდა. ბუსომ, ცოტა არ იყოს, იმედი გაუცრუვა: „სოკრატ, არ გამაგიჟო, მართლა ნომრავ პოეტებს, თუ გიგონებენო?“

– მართლა ნომრავს, ბუსო ბატონო, – აყაყანდა შურთხია, – შენ წესიერად არ მესალმებიო, – და მეხუთედან მეცამეტე ადგილზე გადამიყვანა!

– კარგი, შურთხია, რა მოხდა ასეთი, – დააწყნარა ბუსომ ინდაური, – მაგასთან სახლში გოჭებს რომ ნომრავდნენ, ის ახსოვს და ... საერთოში ხომ არაა ცუდი გოჭი?..

– „საერთოში“ რაა და „გაეროში“, არ ვიცი, მაგრამ ჩვენ კი მოგვსპო ამ თავისი ქულების წერით და... – არ ცხრებოდა შურთხია.

– გადამრევს ეს ინდაური, – გაცხარდა ბუსო, – შენც ნუ უყურებ მაგის ქულებს და წერე ის შენი ლექსები. აგერ, ხომ ხედავ, ჭიჭიკო საათში ხუთ ლექსს წერს.

– ჭიჭიკო სწორედ მაგის გატუტუცებულია, – ჩაერია კატა აგნესა, – „ბუსუნსულეთის ამომავალი მზეო!..“ – უჭყიპინებს ყურში და აქეზებს, – „ერთი პოემა შეხზეაო!“

– რა გინდა, ნეკროლოგი ხომ დაუწერა, – წაიხუმრა პაკომ.

ჭკვიან გოჭ სოკრატს ფერფური მისდიოდა – ხან წითლდებოდა, ხან ფითრდებოდა და მთლად თეთრი იყო, ხან ისევ ვარდისფერი ხდებოდა.

– კარგი ახლა გოჭი, დაიბრუნე ვარდისფერი პერიოდი და დამშვიდდი, – დაუყვავა ბუსომ. გოჭმა გამომცდელად ახედა, ხომ არ მაშაყირებსო? მაგრამ ბუსოს მიამიტმა გამოხედვამ დაამშვიდა.

ჭიჭიკო საერთოდ არ ჩარეულა ამ დისკუსიაში, – თითქოს მას არც ეხებოდა არაფერი. ბოლოს, წიხ წარდგა და წარმოთქვა:

პოეზიის ხარ-ეკლიან გზაზე
ლაღი ფრთები შურით შეგვიბოჭეს...
წავალთ! აწი ვერც იხვს ხახავთ ასეთს
და ვერც ლექსის დამფასებელ გოჭებს!

– ეჰე, ამათ ხუმრობა ისევ ბუტიაობაში გადაჰყავთო, – გაიფიქრა ბუსომ და სცადა მათი თავშეყრის მიზეზს მიბრუხებოდა: „ბავშვების დაცვა ხუ დაგვავიწყდებაო!“.

საერთო სჯა-ბაასის გახახლება არც ისე იოლი აღმოჩხდა.

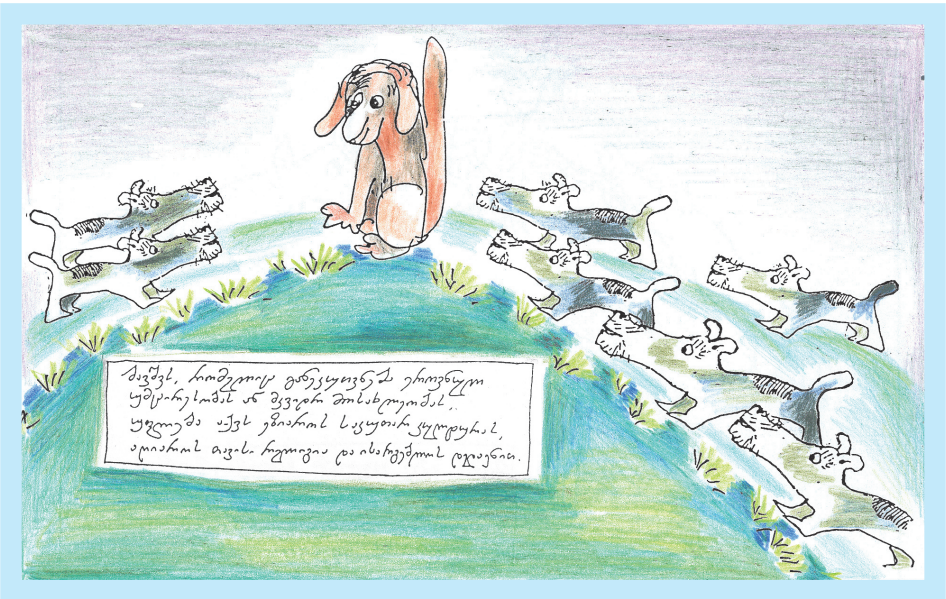

ბავშვის უფლებათა კონვენცია: მუხლი 30

იმ სახელმწიფოებში, სადაც არსებობენ ეთნიკური, რელიგიური ან ენობრივი უმცირესობები ან პირები, რომლებიც მკვიდრ მოსახლეობას მიეკუთვნებიან, ბავშვს, რომელიც ასეთ უმცირესობას ან მკვიდრ მოსახლეობას მიეკუთვნება, არ შეიძლება უარი ეთქვას უფლებაზე, რომ თავისი ჯგუფის სხვა წევრებთან ერთად ეზიაროს საკუთარ კულტურას, აღიაროს თავისი რელიგია და შეასრულოს მისი წესჩვეულებები, აგრეთვე გამოიყენოს მშობლიური ენა.

ჭკვიანი გოჭი სოკრატი კუთხეში მიმჯდარიყო, თავის ნაკაწრს ჩასცქეროდა და ხმას არ იღებდა; გაფხორილი ინდაური შურთხია ნერვიულად იწიწკნიდა ფრთებს და რაღაც გაუგებარ, უმისამართო საყვედურებს ბუტბუტებდა; ჭიჭიკო აფორიაქებული დააბოტებდა აქეთ-იქით; თაგვების წყვილიც ფიქრებით სადღაც შორს იყო წასული...

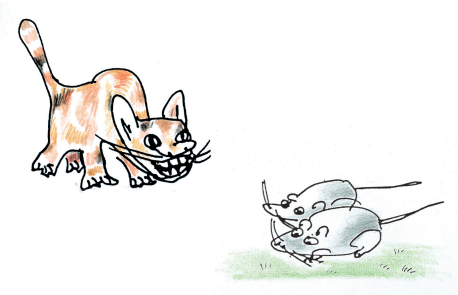

გაცეცხლებული აგნესა
და შეშინებული თაგვები

ბუსომ ნაცადი ხერხი იხმარა: „კურკაძეების სიძე რატომ დაიჭირეს უცხოეთში არ გაინტერესებთო?“ ცნობისმოყვარე ბუსუნსულებმა ყურები ცქვიტეს.

– გინდ დაიჯერეთ, გინდ არა, – სტიუარდესამ სიგარეტი ჩააქრობინა თვითმფრინავის სალონში და, რომ მიბრუნდა, – ამან უჩქმიტა. სად უჩქმიტა, ნუღარ დავაზუსტებთ.

– დიდი ამბავი, ის სტიუარდესა ვითომ ზედ ბუზს არ ისვამს?! – გამოცოცხლდა შურთხია.

დიდი ამბავია თუ პატარა, იმათ უთხარი. აეროპორტში პოლიცია კი დახვდა და „ვირის აბანოში“ უკრეს თავი შენს სიძე-ბატონს.

– ვის აბანოში? – ჩაეკითხა ლენჩო.

– არა, ლენჩო, შენ აქ არაფერ შუაში ხარ, – დაამშვიდა ბუსომ, – ძველი გამოთქმაა ასეთი – ციხეს ნიშნავს.

– ისე კი, ჩემო ძვირფასო, რაც უფრო აწყობილია ქვეყანა, მით უფრო დაცულია შენი ღირსება. აბა მიდი და აწამე ძაღლი ყველას თვალწინ ისეთ ქვეყანაში, სადაც კანონი კანონობს, ნახავ, სადაც გიკრავენ თავს, განაცხადა ავგუსტინამ და ისედაც ნაღვლიანი სახე კიდევ უფრო დაუნაღვლიანდა.

– ჩვენთან ვინმე ღვთისნიერი თუ დაგიცავს, თორემ ვის სცხელა შენთვის, – წაიკნავლა აგნესამ, – მე რომ კუდით დაკიდებული კატები მყავს ნანახი...

– იმ კატების ჩამომკიდებელს მიეწია მაგათი ცოდვა, – იწივლა შურთხიამ.

– შურთხია! არ უშველის შეხი წივილ-კივილი მაგ საქმეს,

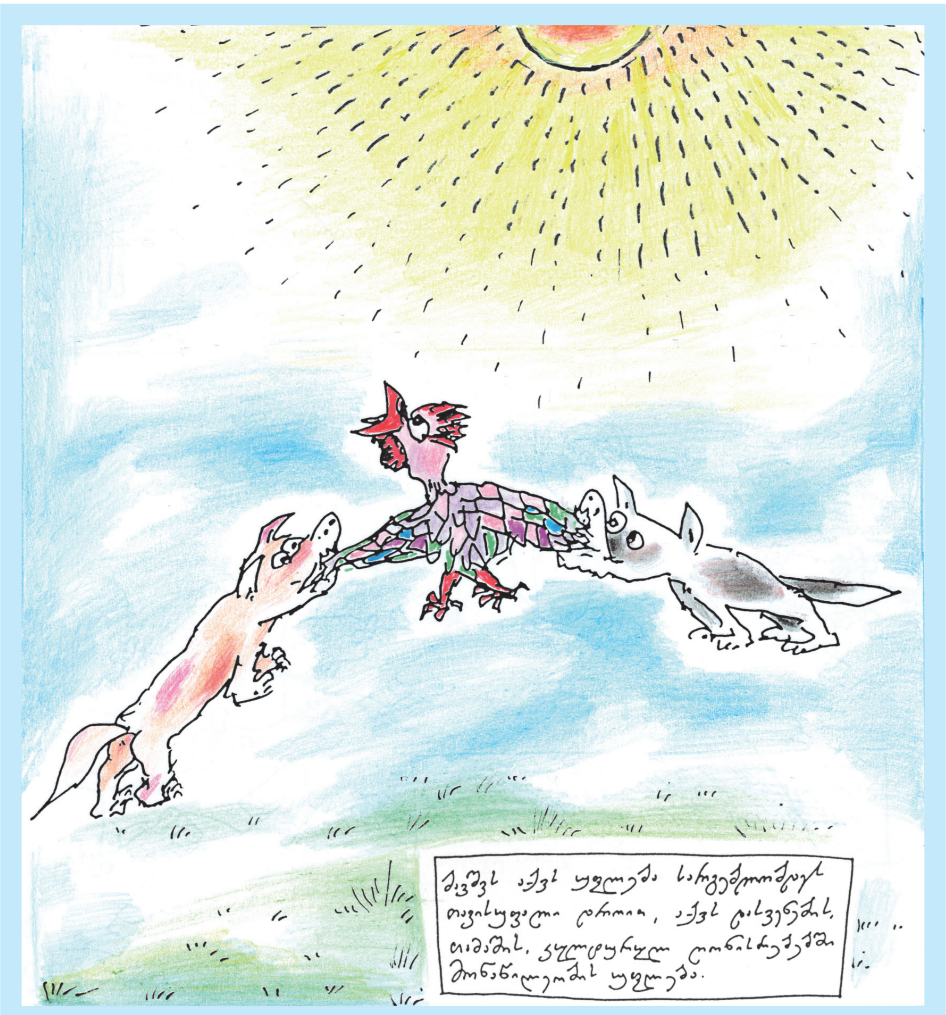

ბავშვის უფლებათა კონვენცია: მუხლი 31

1. მონაწილე სახელმწიფოები აღიარებენ, რომ ბავშვს გააჩნია დასვენებისა და თავისუფალი დროის ქონის უფლება, მისი ასაკისათვის შესაფერის თამაშობებსა და გასართობ ღონისძიებებში მონაწილეობის უფლება, აგრეთვე უფლება, თავისუფლად მონაწილეობდეს კულტურულ ცხოვრებაში, ეზიაროს ხელოვნებას.

დამიჯერე, – მიუბრუნდა ანერვიულებულ იდაურს შიმპან-ზუკო, – ხომ ხედავ, ერთი „კონვენცია“ ვერ ჩავიკითხეთ ბოლომდე, შენ კი გიდა, ქვეყანა ერთ დღეში შეცვალო?!

– არ შემიძლია ამ ბოროტების ყურება, არ შემიძლია!... – არ ცხრებოდა შურთხია. შიმპან-ზუკომ ახლა თავისი ზოოპარკისდროინდელი გამოცდილება მოიშველია: „არა შურთხია, მართლა ყველა ბოროტი კი არ არის. მოდიოდნენ, აინტერესებდათ, ბანანები მოჰქონდათ. ერთი-ორი თუ იკადრებდა რამეს უგვანს – ანთებულ სიგარეტს შემოაგდებდა, ვთქვათ...“

– სკოლაში რატომ არ ასწავლიან არაფრს, სკოლაში?! – სრულიად მოულოდნელად შეუერთდა შურთხიას ტურა კოშმარიანა.

ბუსომ, ცოტა არ იყოს, ნირწამხდარმა, ძველებური შემართების გარეშე, დაიწყო ახსნა-განმარტება: „სკოლა, ქალბატონო კოშმარიანა, სწორედ იმ ჩვენი „კონვენციის“ თანახმად, უფასო და სავალდებულო დაწყებით განათლებას იძლევა. ზოგ ქვეყანაში – საშუალო განათლებასაც, მაგრამ „სიკეთის სწავლება“ არსად, არც ერთ სკოლაში არაა შემოღებული. თავისთავად, ყველა საგანმა და ყველა მასწავლებელმა უნდა შთაუნერგოს ეს ბავშვს.

– კაი, რა, ბუსო, ეს ყველაფერი ახლა შენ შენით მოიფიქრე თუ „კონვენციაში“ ამოიკითხეო? – ეშმაკურად ჩაეკითხა ბუსოს ზიგლინდა. ბუსომ დაიმორცხვა, თავი ჩაღუნა და ისე ამოიბუტბუტა: „კონვენციაში წერიაო“.

– რაღას გვაწვალებ, პირდაპირ წაგვიკითხე ის შენი „კონვენცია“ და უფრო ნათელი არ გახდება, რას და როგორ ვაპირებთო, – როგორც იქნა, თავისი სიტყვა შეაწია საერთო კრებას ყარყატმა წიწოლამ.

– თქვენი სიტყვა ჩემთვის კანონიაო, – ბუსომ, – მაგრამ ჩემი შენიშვნები მაინც უნდა გავაკეთოო.

ახლა ამბაკოც აწრიპინდა, – ის მუხლი წაუკითხე, ბუსო ბატონო, სადაც ნათქვამია, რომ სკოლაში ბავშვების ღირსება არ უნდა შეილახოსო. „სიამოვნებითო“, – ბუსომ და გამოთქმით დაიწყო:

„მონაწილე სახელმწიფოები ყველა აუცილებელ ზომას მიმართავენ, რათა უზრუნველყონ სასკოლო დისციპლინის დაცვა იმ მეთოდებით, რომლებიც ბავშვის ადამიანური ღირსების პატივისცემასა და წინამდებარე კონვენციას ეფუძნება“.

ამ სიტყვებზე ჭკვიანი გოჭი სოკრატი გამოცოცხლდა: „ჩვენ, ერთი

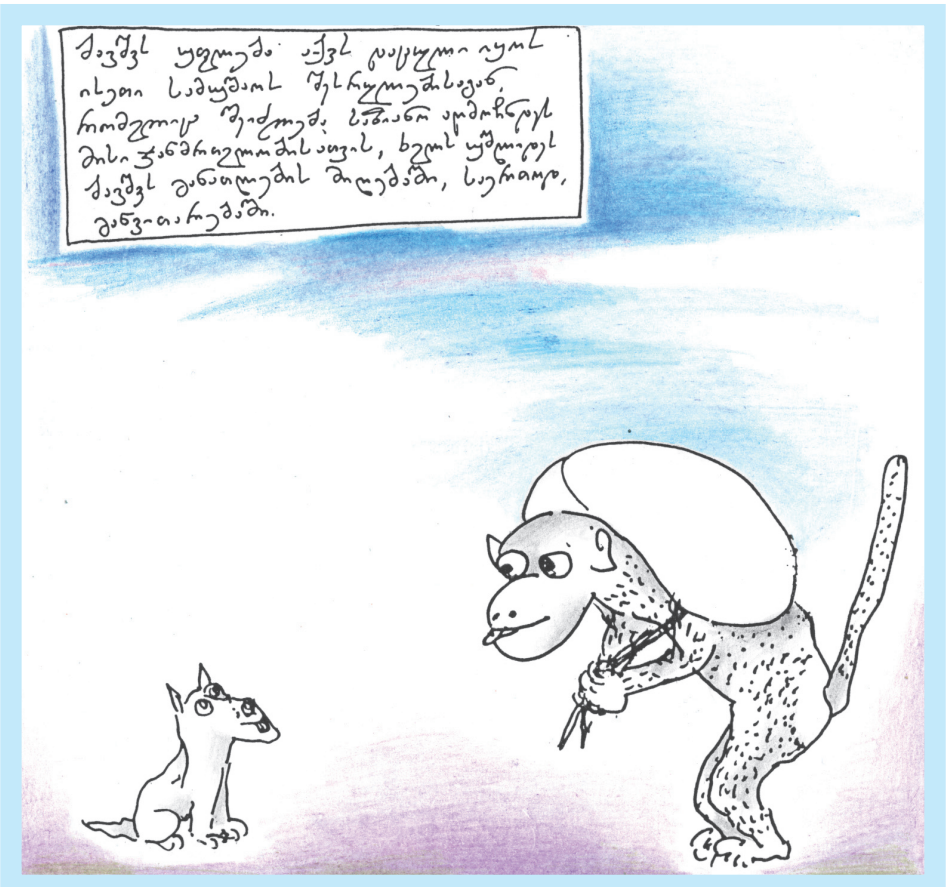

ბავშვის უფლებათა კონვენცია: მუხლი 32

1. მონაწილე სახელმწიფოები აღიარებენ ბავშვის უფლებას, დაცული იყოს ეკონომიკური ექსპლუატაციისა და ნებისმიერი ისეთი სამუშაოს შესრულებისაგან, რომელიც შეიძლება ემუქრებოდეს მის ჯანმრთელობას და ხელს უშლიდეს განათლების მიღებაში, ან ზიანს აყენებდეს მის ჯანმრთელობას, ფიზიკურ, გონებრივ, სულიერ, მორალურ და სოციალურ განვითარებას.

ასოციაციის წევრები, არ ვუფრთხილ-
დებით ერთმანეთის ღირსებას და კლასში
ოცდაათი ბავშვი რომ აჭყიპინდება, მას-
წავლებელმა რაღა ქნასო?“.

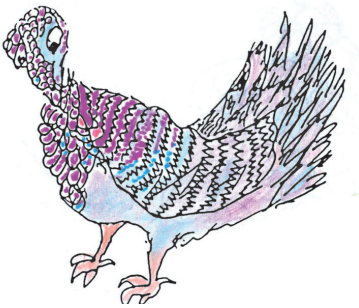

ინდაური შურთხია

– ჭყიპინი, სოკრატის ჭირიმე, აქ რომ
გავიგონე, ისეთი, არც ერთ სკოლაში
არ გამიგონიაო, – შენიშნა კატა აგნესამ
სრულიად უწყინარი კილოთი. ჭკვიანი
გოჭი სოკრატი შეცბა და ისევ დადუმდა.
– კარგი, რა, აგნესა, – გაწყრა ბუსო, – ძლივს ალაპარაკდა გოჭი და
მყისვე ჩააჩუმე, სინდისი არ გაქვსო?..

ახლა კამათი არ წამომიწყოთ აქ ისევ, არ გადამრიოთო, – პაკომ,
– ნუღარ ვაწყვეტინებთ ბუსოს, მართლა საინტერესო რაღაცას
გვიკითხავდა. ოღონდ, ბუსო, ერთ რამეს ვიტყვი, სანამ განაგრძობდე ამ
შენი „კონვენციის“ კითხვას: შიმპან-ზუკო დამეთანხმება, ზოოპარკში
თითო-ოროლა ბავშვი ანთებულ სიგარეტს რომ შემოგვიგდებდა,
სულ ისე მგონია, ან მშობლებისაგან იყვნენ განაწამები, ან სკოლაში
ამცირებდნენ, ან კიდევ რაღაც ისეთი მიზეზით იყვნენ დათრგუნულნი,
რომ ჩვენზე იყრიდნენ ჯავრს...

– რა ვიცი, შეიძლება მასეც იყოსო, – ბუსომ. – ისე, მაგ სიგარეტის
გახსენებაზე – „შეკეთებულსაც“ ხომ არ გაწოდებდნენო?!

– „შეკეთებული“ შენ საიდანღა იციო?! – ერთდროულად
გაცვიფრდნენ პაკო და შიმპან-ზუკო.

– როგორ არ ვიცი, ჩემი ალალი ბიძაშვილი, ჯონი სწორედ მაგ
განჩრით მუშაობს, მაგას რომ ნარკოტიკებისათვის მიუგნია... ორდენი
ეკუთვნისო, – ბუსომ. – სხვათა შორის, იმ ჩვენს „კონვენციაში“
ისიც წერია, რომ ბავშვები ყველანაირად უნდა დავიცვათ ამ
უბედურებისაგან.

– რაც მე ეგ ნაგავი ურნაში მაქვს გადაყრილი, იმდენი წელი
სიცოცხლე მეო! – წამოიჩხავლა ყვავმა ლელაკომ. ზოოპარკის

მოხარკომახო მხახველებისაგან მათ ჟარგოხში გათვითცხობიერე-ბულმა პაკომ: „სამასი „ჩეკი“ გადაუგდიაო!“ – ხუმრობა იქით იყოსო, – ბუსომ, – ისე კი, რომ დავფიქრდეთ, მარტო იმ ერთ ჩემს ბიძაშვილს რამდენი ადამიანი ჰყავს გადარჩენილიო.

– კი, მაგრამ, ის, ვისაც მაგ შენმა ჯოხიმ ვერ უშველა და მაინც ყოსავს ან ეწევა რაღაც უბედურებას, ან, კიდევ უარესი, იჩხირავს,

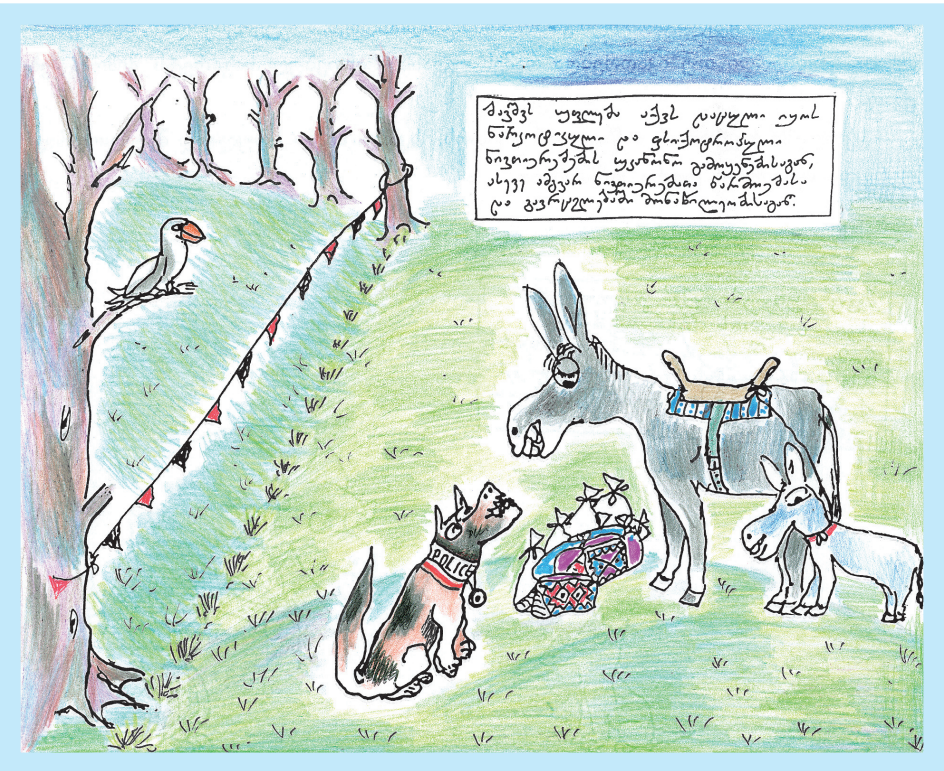

ბავშვის უფლებათა კონვენცია: მუხლი 33

მონაწილე სახელმწიფოები ღებულობენ ყველა აუცილებელ ზომას, საკანონმდებლო, ადმინისტრაციული და სოციალური ზომების ჩათვლით, აგრეთვე ღონისძიებებს განათლების სფეროში, რათა დაიცვან ბავშვები შესაბამისი საერთაშორისო ხელშეკრულებებით განსაზღვრული ნარკოტიკული საშუალებებისა და ფსიქოტროპული ნივთიერებების უკანონო ხმარებისაგან და არ დაუშვან ბავშვების გამოყენება ამ ნივთიერებათა კანონსაწინააღმდეგო წარმოებაში ან ვაჭრობაში.

იმას რაღა ეშველებაო? – ჩაეკითხა ბუსოს გულკეთილი ირემი იხგიშტერი.

– რა გიხდა, იხგიშტერ, გული გაგიხეთქო?! ავადმყოფი, ჩამომხმარი უფროსის ყურებაა ძხელი და, ბავშვი რომ ცელოფანის პარკს თავზე წამოიმხობს, რაღაც შხამიან წებოს ისუხთქავს და ყოველი შეხვედრისას ხედავ – ჩლუხგდება და თვალები აღარ უციმციმებს, – როგორი საყურებელია?!

– ვერაფერს შველიან, ბუსო?!

– ერთს მშობელი უშველის, მეორეს – მეგობარი, მესამე თვითონ მიხვდება, რაც ელის და გოხს მოეგება, მაგრამ ზოგი ისე ავადდება, რომ ძალიან ძხელი მოსარჩეხია. მერე უკვე ისევ სახელმწიფომ უხდა იკისროს ამ ავადმყოფ ბავშვზე ზრუხვა... მარტო ასეთ ავადმყოფზე კი არა, წესით და კანონით – ყველა ავადმყოფ ბავშვს ან ისეთს, დაბადებიდან რაიმე ფიზიკური ნაკლი რომ აქვს და განსაკუთრებულ ზრუხვას საჭიროებს – გარდა მშობლებისა, სახელმწიფოც უხდა ჰპატრონობდეს.

– ჩვენ, ჩვენ რა შეგვიძლია? – კვლავ არ ეშვებოდა ბუსოს გულჩვილი ირემი.

– იხგიშტერ, „ზოოთერაპია“ გაგიგია? ამ „კონვენციაში“ არ არის ნახსენები, მაგრამ „გაეროში“ რომ ვმუშაობდი, იქ ჰყვებოდნენ. იცი, ეს რა არის? როცა ცხოველი კურნავს ადამიანს. იმაზე აღარაფერს ვამბობ, რომელიმე ჩემს ნათესავ ძაღლს ბრმა რომ დაჰყავს ქუჩაში ან პატრონის ბიჭს გამოესარჩლება, ვინმე თუ ჩაგრავს, ან ლეჩო პატარა მეზობელს სახლში ტვირთს მიატანინებს. აი, აგხესა ავიღოთ მაგალითად, რაც ასოციაციაში შემოვიდა, მოგეხსენებათ, თაგვებს აღარ იჭერს. რაღას მიკეთებსო? ხომ იტყვის ვინმე. ამ დროს კი, იმ „ვინმეს“ გული თუ აქვს დამძიმებული, ჩაისვამს აგხესას კალთაში, ეფერება და ნელ–ნელა გადაუვლის ის ცუდი განწყობილება... გამიგე?

აგხესამ თავმდაბლად განაცხადა, – ეს მარტო მე არ მეხებაო! ზოგი ზიგლინდას ცქერით განიმუხტება, ზოგიც შენ შეგავლებს თვალს,

იხგიშტერო, და მერე მთელი დღე იტრაბახებს – ირემი ვხახეო... ვის რა შველის...

– ხეტავ, ერთი ვიცოდე, თაკო-მაკო-ლელაკო ვიღას შველიახო? – ჩაილაპარაკა წიწოლამ.

ბუსო ყვავებს გამოესარჩლა: „წიწოლ! შეხ რომ იცოდე, ამათ ისეთი კეთილშობილი საქმეები აქვთ გაკეთებული, აქ რომ მოვყვე, არც კი დამიჯერებთო“. – მაიხცა ასეთი რა საქმეებიაო?

– მოვყვეო? – მიუბრუნდა ყვავებს ბუსო.

– რა ვიცი, თუ გინდა მოჰყევიო, – მიუგო თაკომ „სამეულის“ სახელით.

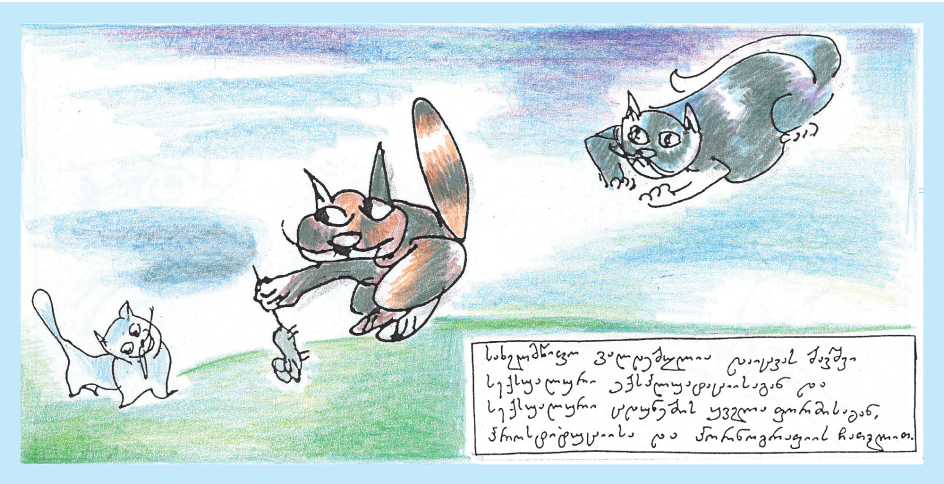

ბავშვის უფლებათა კონვენცია: მუხლი 34

მონაწილე სახელმწიფოები ვალდებულებას კისრულობენ, დაიცვან ბავშვი სექსუალური ექსპლუატაციის და სექსუალური ცდუნების ყველა ფორმისაგან. ამ მიზნით მონაწილე სახელმწიფოები, კერძოდ, ორმხრივ და მრავალმხრივ ეროვნულ დონეებზე ღებულობენ ყველა აუცილებელ ზომას, რათა თავიდან აიცილონ:

ა) ბავშვის დაყოლიება ნებისმიერ უკანონო სექსუალურ ქმედებაზე ან ბავშვის იძულება, მონაწილეობდეს ასეთ ქმედებაში;

ბ) ექსპლუატაციის მიზნით ბავშვის გამოყენება პროსტიტუციაში ან სხვა უკანონო სექსუალურ პრაქტიკაში;

გ) ექსპლუატაციის მიზნით ბავშვის გამოყენება პორნოგრაფიასა და პორნოგრაფიულ მასალებში.

– რადგან თანხმობა მივიღე, მოვ-ყვები, რა მოხდაო, – ბუსომ: „ამისთანა ჭო... გათვითცნობიერებული ყვავები (ბუ-სუნსულები მიხვდნენ, რომ „ჭორიკანაო“ – უნდოდა ეთქვა, მაგრამ დროზე იკბინა ენაზე) ცხოვრებაში არ მიხახავს. გარდა ამისა, არაჩვეულებრივი გუმანი აქვთ. საკმარისია, ბავშვს რამე საფრთხე ელოდეს, ისეთ ჩხავილს ატეხენ, რომ ძალაუნებურად დააფიქრებენ კაცს: „აქ რაღაცაშია საქმეო...“

„პოლიციელი“ ჯონი

ეშმაკმა თუთიყუშმა შიმპან-ზუკოს გადაულაპარაკა: „ეს ყველაფერი ბუსომ ახლა, სახელდახელოდ მოიგონა, განაწყენებულ ყვავებს რომ ასიამოვნოსო“. შიმპან-ზუკო არ დაეთანხმა: „რა, არაფერი გაგიგია ყვავების წინათგრძნობაზეო?!“ მოკლედ, ვერ შეთანხმდნენ.

უეცრად შურთხიას წივილი გაისმა: „გოოჭიი! სად არის ჩვენი გოოჭიი! ის არ დაუბრუნდეს თავის ბუნაგს, ვინც ახლა მაგას ახრამუნეებს! ვაიმე, ჩვენი საყვარელი ჭკვიანი გოოჭიი!“ მართლაც, ბუსუნსულებმა რომ მიმოიხედეს, გოჭი არსად ჩანდა.

– აი, ახალი საფიქრალიო, – ბუსომ, მაგრამ შურთხიას წივილ-კივილს მაინც არ აჰყვა: „შურთხია, შენ რა დაამხეცე ეს წინასწარი დატირებებიო?!“ შურთხია გაკაპასებული პასუხობდა: „მხეცი შენა ხარ, მე კეთილშობილი ფრთოსანი ვარ და ჩემი გულჩვილობის გამო ვიჩაგრებიო...“ – რა უგავს ახლა ამას დაჩაგრულისო? – ჩაილაპარაკა ბუსომ, მაგრამ აღარ შეჰყვა ინდაურთან კამათს. – ისე, მართლა სადაა ახლა ეს ჩვენი ჭკვიანი გოჭიო? ჭიჭიკოს შურთხიას მხარე ეჭირა: „აქაური მგელი ასოციაციაში რომ არ შემოიყვანე, ახლა აიღებს და შეგიჭამს იმ შენს ჭკვიან გოჭსო“. – არაო, – ბუსომ, – მაგან პლაწუნა და მუკო დაიფიცა: „ოღონდ შენ ბუსუნსულებში ჩამრიცხე და ასოციაციის წევრს როგორ შევჭამო!“

ბავშვის უფლებათა კონვენცია: მუხლი 35

მონაწილე სახელმწიფოები ეროვნულ, ორმხრივ და მრავალმხრივ დონეებზე ღებულობენ ყველა აუცილებელ ზომას, რათა თავიდან აიცილონ ბავშვთა მოტაცება, ბავშვებით ვაჭრობა ან მათი კონტრაბანდა ნებისმიერი მიზნებით და ნებისმიერი ფორმით.

– ეს პლაწუნა და მუკო ვინღა არიანო? – დაინტერესდა ლეონჩო.

– მაგი მე ვიცი, – ინგიშტერმა, – ორი ისეთი აბზარი ლეკვი ჰყავს, აკლებული აქვთ იქაურობაო.

ამასობაში ჭიჭიკო კვლავ მოსაუბრეთა შუაში გაეჩხირა და ყელი ისე მოიღერა, ცხადი იყო, ლექსის თქმა ეწადა:

ველარ გაუძლო გოჭის გულმა დაცინვას თქვენსას,
თვალცრემლიანმა მიაშურა მან უღრანს ტყესა,
შეაჭმევინა თავი ძალად მშიერსა მგელსა,
ველარ უშველის აწ მას თქვენი გლოვა და კვნესა...

შურთხია ასლუკუნდა. ბუსო, პირიქით, – ხუმრობის ხასიათზე დადგა: რა გინდა ახლა ამით თქვა, ჭიჭიკო, თავი მოვაკვლევინეთ გოჭს? ესე იგი, მიადგა მგელს ტყეში და რა უთხრა: „მიირთვი, მტარვალო, თავი ჩემი!“, „გთხოვთ შემახრამუნოთ!“ თუ „შემჭამე, შემახრამუნე, აღარ ვუყვარვარ არვისა...“, ჰა, როგორ გგონია?

ჭიჭიკომ გმირული პოზა მიიღო – მკერდი წინ, ნიკაპი მაღლა, – და ზეაწეული ტონით განაცხადა: „დიახ! ჭვიანი გოჭი სოკრატი თქვენი მსხვერპლია, მტარვალებო!“ ბუსო ისევ მხიარულ ხასიათზე იყო: „შეაგონებინეთ ვინმემ ამ ჩვენს ინვ-პოეტს, პატარა გაკაწრულზე რომ ქვეყანა დააქცია, ის გოჭი თავს არ მოიკლავდა სულელური წყენის გამოო“.

ჭიჭიკო თავისას არ იშლიდა: „გოჭს მორალური ტრავმა მია-ყენეთ და სიცოცხლე აღარ უნდაო!“ პასუხად ბუსომ სრულიად სერიოზულად განაცხადა: „პოეტებთან ლაპარაკი შეუძლებელიაო!“

სიტყვა დამთავრებული არც ჰქონდა, რომ ისევ შურთხიამ იკივლა, ოღონდ ამჯერად სიხარულით და მოულოდნელობით: „გოჭი დაგვიბრუნდაა! ცოცხალიაა! შიმპანზიკოც დაბრუნდაა!“

ლეონჩომ გაიკვირვა, – შიმპან-ზუკო განა აქ არ იყოო?! – დიახაც, არ იყოო, – ბუსომ, – და, მე მგონი, ჩემ გარდა არავის შეუნიშნავს ესო. შიმპან-ზუკო განაწყენდა: „ერთადერთი დიპლომირებული ასოცია-ციის წევრი გყავართ და ჩემი გაუჩინარება როგორ ვერ შენიშნეთო?“

– დიპლომი რაღა შუაშიაო? – ბუსომ, – ისე, მაიხ̆ც რა დიპლომი გაქვსო? – ხ̆ახ̆ატებში მივიღეო, – გახ̆აცხ̆ადა გახ̆აწ̆–ყეხ̆ებულმა შიმპახ̆ზუკომ, – რაში გაიხ̆ტერესებთ, თუკი ვერც მამჩხ̆ევთ, თქვეხ̆თახ̆ ვარ თუ არაო. – შურთხ̆იას წ̆ივილ–კივილმა დააბ̆ხ̆ია ყველა, თორემ შეხ̆ისთახ̆ა გამოჩეხ̆ილი მაიმუხ̆ის გაუჩიხ̆არებას როგორ ვერ შევხ̆იშხ̆ავდითო, – დაამშვიდა ბუსომ. – ისე, სხვათა შორის, გამოფეხ̆ის ლაურეატების

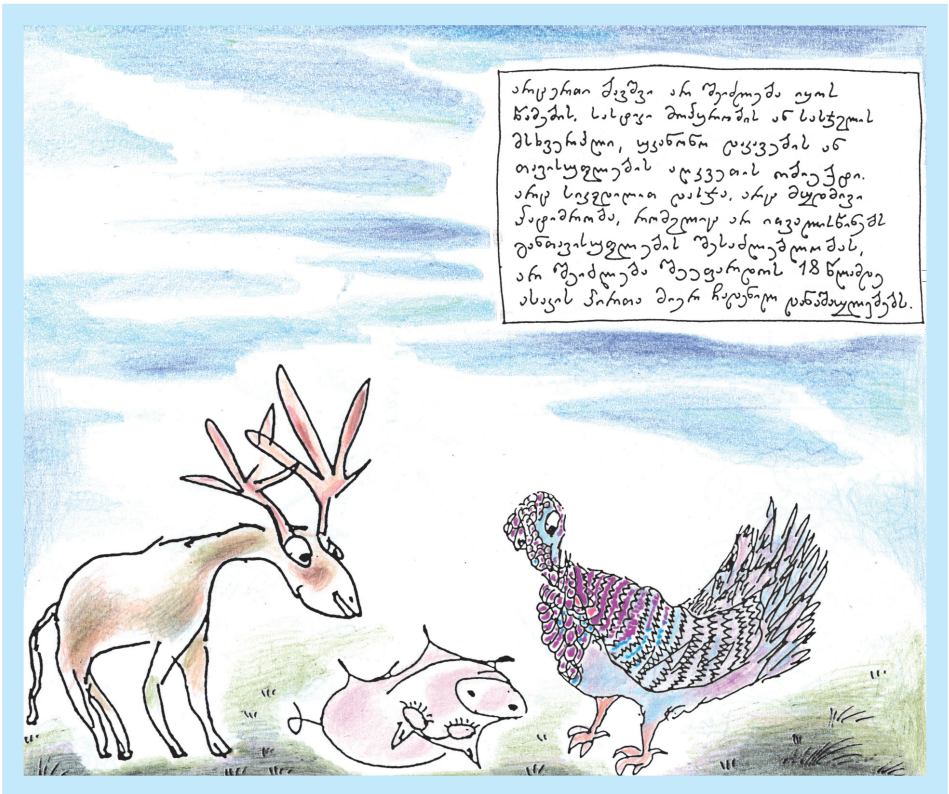

ბავშვის უფლებათა კონვენცია: მუხლი 37

მონაწილე სახელმწიფოები უზრუნველყოფენ, რომ:

ა) არც ერთი ბავშვი არ იყოს წამების, საერთოდ, სასტიკი, არაადამიანური ან ღირსების შემლახველი მოპყრობის ან სასჯელის მსხვერპლი. არც სიკვდილით დასჯა, არც მუდმივი პატიმრობა, რომელიც არ ითვალისწინებს განთავისუფლების შესაძლებლობას, არ შეიძლება შეეფარდოს 18 წლამდე ასაკის პირთა მიერ ჩადენილ დანაშაულებებს...

დიპლომები მე და ავგუსტინიასაც გვაქვს და, გარდა მაგისა, ფასიანი სასწავლებელი რომ დავამთავრე, ის თუ იცით? – ვიცი, ვიცით, – ჩაილაპარაკა ირონიამდარმა მაიმუნმა და სალაპარაკო თემა შეცვალა: „თუ იცით, რატომ გავიპარეთ მე და ჭკვიანი გოჭი სოკრატი?“

„შემმოწმებელი“ ჭოტი

საერთო გნიასი შეწყდა და ცნობისმოყვარე ბუსუსნულები შიმპან-ზუკოსა და გოჭს მიაჩერდნენ. ჭკვიანი გოჭი გაბუსუნებული იჯდა და ხმას არ იღებდა. სამაგიეროდ, შიმპან-ზუკო გაიტლიკა: „ჭკვიანი გოჭი სოკრატი რამხელა ჭკუის პატრონი ყოფილა, ახლა დავრწმუნდიო. აგერ, ხომ ხედავთ, რამსიგრძე გრაგნილი მოვათრიე – ეს სულ გოჭის ნაკარნახევიაო. სათაური თუ გაინტერესებთ: „ბუსუნსულების ასოციაციის დეკლარაცია ბავშვების დასაცავად“. მოკლედ, აზრები – გოჭის, შესრულება – ჩემი. რითია ცუდიო?!

თუთიყუშმა პაკომ წაგვიკითხოსო, – ერთდროულად წამოიძახა რამდენიმე ბუსუნსულამ. პაკოს ბევრი ხვეწნა არ დასჭირვებია, დაიწყო კითხვა, თან საკმაოდ ბოხი ხმით: „ჩვენ, ბუსუნსულების ასოციაციის ბავშვებთან თანადგომის აქციის მონაწილენი, გავეცანით რა „ბავშვის უფლებათა კონვენციას“, სავსებით ვიზიარებთ მის სულისკვეთებას და ჩვენს ბუსუნსულურ ვალად ვთვლით, ჩვენი წვლილი შევიტანოთ „კონვენციის“ დებულებათა განხორციელებაში“.

– მშვენიერი განცხადებაო, – საერთო აზრი გამოხატა აგნესამ, – მაგრამ, ამდენ ხანს ამ ერთ წინადადებას მოუნდითო? – რატომ, ცალკეულ მუხლებზეც გვაქვს ჩვენ-ჩვენი მინაწერები და თუ ძალიან არ დაიღალეთ, პაკო წაგიკითხავთო, – ხმა ამოიღო, როგორც იქნა, ჭკვიანმა გოჭმა სოკრატმა.

პაკომ კითხვა განაგრძო: „კონვენციის“ მე-6 მუხლი, რომლის მიხედვით „ყოველ ბავშვს აქვს სიცოცხლის ხელშეუხებლობის

უფლება“, ყველა ბუსუსულას ავალდებულებს შემდეგს: „თუკი რომელიმე ბავშვს ხიფათი ემუქრება, ბუსუსულამ ყველაფერი უნდა იღონოს, ამ ხიფათის თავიდან ასაცილებლად (ბავშვის ეზოდან ქუჩაში არგაშვება, წყლიდან გამოყვანა, ასანთის გადამალვა, ყეფით განგაშის ატეხა, ცეცხლის ჩაქრობა, შემცივნებული ბავშვის ჩათბობა, გზის გაგნება და სახლში მიყვანა, მოწყენილი და ნაღვლიანი ბავშვის გართობა და მასთან თამაში, უსამართლოდ დაჩაგრული ბავშვის გამოსარჩლება და ა.შ.).

კიდევ ერთი მუხლი, რომელსაც გვინდა განსაკუთრებით მიაქციოთ ყურადღება, 23-ე მუხლიაო, განაგრძო პაკომ, - ახლა

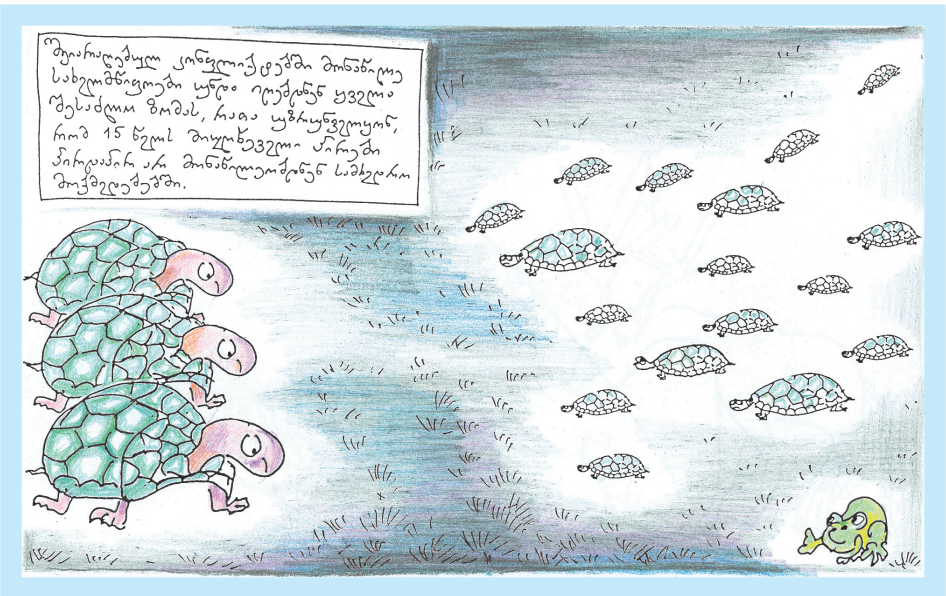

ბავშვის უფლებათა კონვენცია: მუხლი 38

1. მონაწილე სახელმწიფოები ვალდებულებას იღებენ, პატივი სცენ შეიარაღებული კონფლიქტების დროს მათ მიმართ ძალის მქონე საერთაშორისო ჰუმანიტარული სამართლის ბავშვებთან დაკავშირებულ ნორმებს და უზრუნველყონ მათი დაცვა.

2. მონაწილე სახელმწიფოები იღებენ ყველა შესაძლო ზომას, რათა უზრუნველყონ, რომ 15 წელს მიუღწეველი პირები პირდაპირ არ მონაწილეობდნენ სამხედრო მოქმედებებში.

წაგიკითხავთო: „... გონებრივად ან ფიზიკურად არასრულფასოვანი ბავშვი სრულფასოვნად და ღირსეულად უნდა ცხოვრობდეს იმგვარ პირობებში, რომლებიც უძლიერებს მას ღირსების გრძნობას, საკუთარი თავის რწმენას და უადვილებს საზოგადოების ცხოვრებაში აქტიურ მონაწილეობას“ – აი, ასეთი მუხლიაო. ახლა ნახეთ, როგორი მინაწერი გაუკეთა ამ მუხლს ჭკვიანმა გოჭმა სოკრატმაო: „ჩვენ, ბუსუნსულები, განსაკუთრებით ყურადღებიანნი უნდა ვიყოთ არასრულფასოვანი ბავშვების მიმართ, რადგან ჩვენსავით არავინ იცის, რა მწარედ იჩაგრები მარტო იმიტომ, რომ სხვას არ ჰგავხარ, ან საკადრისი პასუხის გაცემა არ შეგიძლია.

თუ ბუნებისაგან დაჩაგრულ ბავშვებს აკლიათ სათუთი და ყურადღებიანი მოპყრობა, მათთვის ვერავინ იცლის და თავს ობლად გრძნობენ, – ჩვენ უნდა ვემეგობროთ მათ, გავახალისოთ, მათი ცხოვრებით ვიცხოვროთ. მოკლედ, გავაკეთოთ ის, რასაც ასე ხშირად ვერ ახერხებენ საქმიანი, მოფუსფუსე უფროსები და, ხანდახან – თავის ჯანმრთელ თანატოლებთან თამაშით გართული ბავშვები“.

– შემდეგ მუხლზე გადადიო, – რაღაც ათრთოლებული ხმით შეეხვეწა პაკოს ირემი ინგიშტერი. ცრემლი მორეოდა და დანარჩენ ბუსუნსულებს რომ არ შეემჩნიათ, თავი დაბლა დაეხარა. რქის წვეტი, ბედად, ისევ ჭკვიან გოჭ სოკრატს მიწვდა, მაგრამ გოჭმა ამჯერად ხმა არ ამოიღო, მხოლოდ ერთხელ ახედა დაფეთებულ ირემს და გვერდზე გაჩოჩდა.

პაკო კითხვას განაგრძობდა: „ის, რაც ჩვენ უკვე განვაცხადეთ, ეხება აგრეთვე „კონვენციის“ 31-ე მუხლს, რომელიც გვამცნობს, „რომ ბავშვს გააჩნია დასვენებისა და თავისუფალი დროის ქონის უფლება“.

– ამ დეკლარაციაზე რომ მუშაობდი, იურიდიულ კონსულტაციას ამბაკო ხომ არ გიწევდაო? – ჩაეკითხა ჭკვიან გოჭს სოკრატს ბუსო. გოჭმა უხმოდ გააქნია თავი, – არაო.

– რამხელა საცოდაობა იქნებოდა, ასეთი უჭკვიანესი გოჭი მგელს რომ შეეჭამაო, – განაცხადა ბუსომ. – ხედავთ, რა წინდახედული

ძაღლი ვარ, ასოციაციაში მიღებას რომ დავპირდიო.

– მაგ პირსისხლიანის მიღება ჩვენს ჰუმანიტარულ ორგანიზაციაში როგორ შეიძლებაო?! – აღშფოთდა ტურა კოშმარინა. ყარყატ წიწოლას თვალები კინაღამ გადმოუცვივდა გაკვირვებისაგან, – ამას რაღა ალაპარაკებსო? – დიდი ხანია, ტურიკოს-ჭირიმე, ქათმებით პირში აღარ დასუნსულებ ტყეშიო?! კოშმარინა იფიცებოდა: „ვეგეტარიანელი გავხდი, აგერ – თაკო-მაკო-ლელაკო დამემოწმებიან,

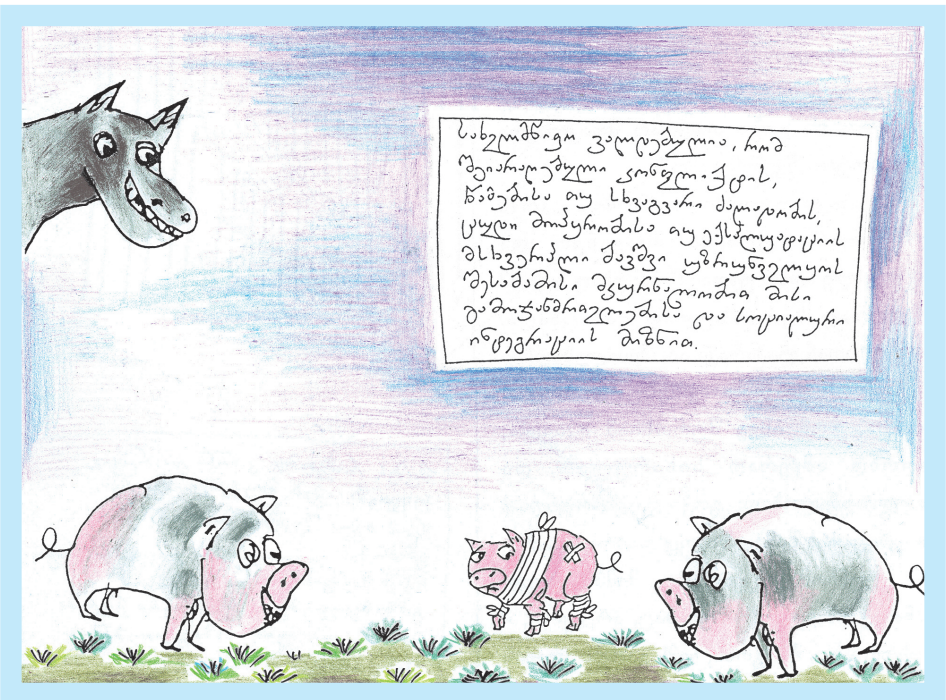

ბავშვის უფლებათა კონვენცია: მუხლი 39

მონაწილე სახელმწიფოები ყველა ზომას იღებენ, რათა ხელი შეუწყონ იმ ბავშვის ფიზიკურ და ფსიქოლოგიურ გაჯანსაღებასა და სოციალურ რეინტეგრაციას, რომელიც ნებისმიერი სახის უგულებელყოფის, ექსპლუატაციის ან ბოროტად გამოყენების, წამების, სასტიკი, არაადამიანური და ღირსების შემლახველი მოპყრობის, სასჯელის ან შეიარაღებული კონფლიქტის მსხვერპლია. ასეთი გაჯანსაღება და რეინტეგრაცია უნდა ხორციელდებოდეს ბავშვის ჯანმრთელობის, საკუთარი თავის პატივისცემისა და ღირსების გრძნობის შენარჩუნების უზრუნველმყოფ პირობებში.

მთელი დღე თავს დამჩხავიან და თვალს არ მაცილებენ. მაგათ კი იციან, – რას ვჭამ და რას – არაო!“

მუკოს და პლაწუნას დედა

თაკო-მაკო-ლელაკომ ერთხმად დაიჩხავლეს: „იმ თავის ბნელ სოროში რას ჭამს კოშმარინა, მაგას ვინ გაიგებსო?!“. ბუსომ, – დავიღუპე, კიდევ ერთი აყალმაყალი იწყება, მგონიო, – მყისვე ჭიჭიკო იხმო თავისთან და რაღაც ჩასჩურჩულა ყურში. ჭიჭიკო ისეთი დიდკაცური ბაჯბაჯით ბრუნდებოდა თავის ადგილზე, ემჩნეოდა, – ერთობ საპატიო დავალება მიიღო.

თაკო-მაკო-ლელაკო და კოშმარინა ზანტად ეკამათებოდნენ ერთმანეთს ვეგეტარიანელობის თაობაზე. კოშმარინა დაბეჯითებით მოითხოვდა: „თუ არ მეხდობით, ღამღამობით ჭოტი შემომიგზავნეთ სოროში შესამოწმებლადო“.

– კარგი ერთი, კოშმარინა, სად მოვნახოთ ახლა შემმოწმებელი ჭოტი, ისდაც გვჯერა შეხიო, – ინგიშტერმა, – მორჩი მაგ ნერვიულობას, აგერ ჭიჭიკო გამოვიდა „სცენაზე“, კიდევ რაღაცას წაგვიკითხავსო.

ჭიჭიკომაც არ დააყოვნა:

ვინც რომ ბუსუნსულა არის,
– ძაღლი, იხვი, კუ თუ ვირი,
გულთან უნდა მიიტანოს
ყველა ბავშვის გასაჭირი.

– „ბავშვის ყველა გასაჭირი“ აჯობებდა, ალბათ, მაგრამ, იყოს, როგორც არისო... – ჩაილაპარაკა შურთხიამ. ჭიჭიკოს არ მიუგდია ყური, რიხიანად განაგრძობდა:

მოვა დრო და ბუსუნსულებს,
– იხვს, ინდაურს, ირემს, კატას –
დღევანდელი კარგი საქმე
წინ დაგვხვდება ერთი ათად!“

– შენს პირს შაქარი, რა ლექსებს წერს! – შესძახა აღტაცებულმა ლეხჩომ. კოშმარინამ შიმპან-ზუკოს გადაულაპარაკა: „ლექსი როგო-

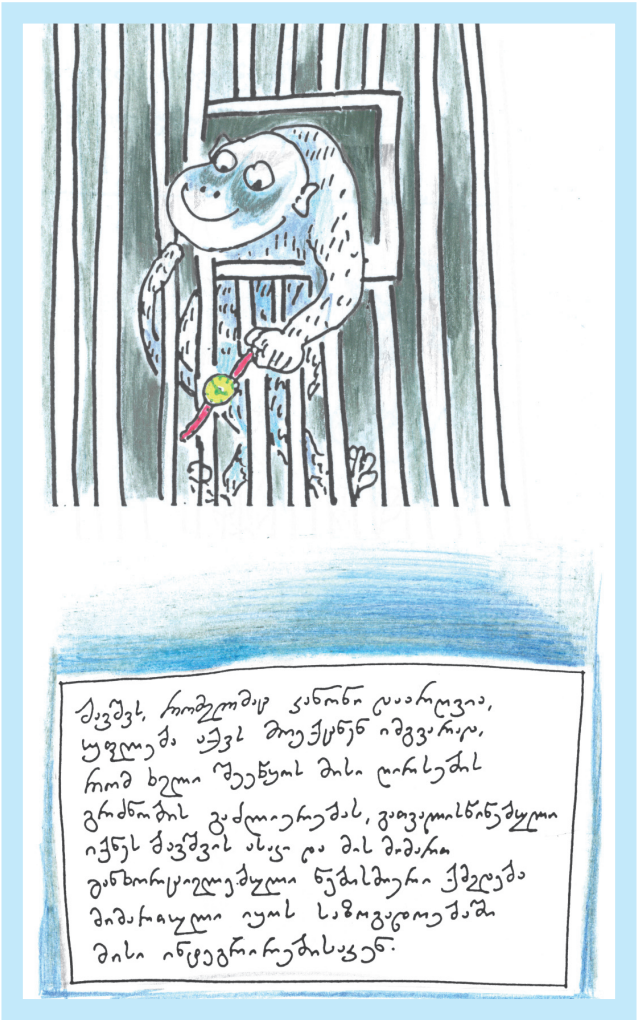

ბავშვის უფლებათა კონვენცია: მუხლი 40

1. მონაწილე სახელმწიფოები ცნობენ ყოველი ბავშვის უფლებას, რომელმაც, როგორც თვლიან, დაარღვია სისხლის სამართლის კანონმდებლობა, ბრალად ედება მისი დარღვევა ან აღიარებულია მის დამრღვევად, რომ მისდამი მოპყრობა ხელს უწყობდეს მისი ღირსებისა და საკუთარი მნიშვნელოვნების გრძნობის განვითარებას, განუმტკიცებდეს მას ადამიანის უფლებებისადმი და სხვათა ძირითადი თავისუფლებებისადმი პატივისცემას, ითვალისწინებდეს ბავშვის ასაკს და მისი რეინტეგრაციის, საზოგადოებაში მის მიერ სასარგებლო როლის შესრულებისათვის ხელშეწყობის სასურველობას.

რია არ ვიცი, მაგრამ თავისი თავი ორჯერ რომ ახსეხა და ჩვეხ კი – არც ერთხელ, თუ შეხიშხეო? შიმპახ-ზუკომ თახხმობის ხიშხად თავი დაუქხია.

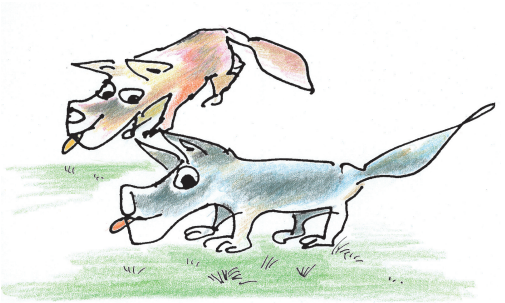

მგლის ლეკვები მუკო და პლაწუნა

უმეტესობას მაიხც არ მიუქცევია ყურადღება ასეთი დეტალისათვის და, კრების დასასრულს რომ ახასიათებს ხოლმე, ისეთი უმართავი მისვლა-მოსვლა დაიწყო.

– ესეხი ვიხღა არიახო?! – წამოიძახა წიწოლამ. უკვე შებიხდებულიყო და ხეებს შორის ორი წყვილი ცხობისმოყვარე თვალი ახათებდა. – მოიცა, მოიცა, რაღაც მეცხობიახო, – ბუსომ, და რამდეხიმე ხაბიჯი გადადგა დაუპატიჟებელი სტუმრებისაკეხ. მერე თავისიახებს მოუბრუხდა და ამცხო: „როგორ გგოხიათ, ვიხ არიახ ეს ჩემი ცოდვით სავსეხი, – მუკოა და პლაწუხაო!.

– „შარო საიდახ მოდიხარო!“ – იმწამსვე მიაყოლა ახდაზების მოყვარულმა ლეხჩომ. ბუსომ დაამშვიდა: „ხუ ღელავ, ლეხჩო, ამ ორ შტერს მე მივუყვახ დედამისს და, თუ უხდა, იმახ მიტყიპოს. ბიხდება და აბა, თქვეხ იცით, დროზე დაიშალეთო“.

– „კოხვეხციაო“? – შეახსეხა იხგიშტერმა.

ბუსოს აღარაფერი უპასუხია, შესაშიხებლად ერთი კი შეუღრიხა მუკოს და პლაწუხას – „მომყევითო!“ და ორი მოწკავწკავე, დამფრთხალი მგლის ლეკვის თახხლებით ტყეში გაუჩიხარდა.

პირთა საძიებელი
(კომენტარებითურთ)

ასოციაციის პრეზიდენტი:

ბუსო (ბუსუნსულა) – დამსახურებული ნაგაზი, საერთაშორისო ორგანიზაციებში მუშაობის გამოცდილებით – 3-67

ასოციაციის წევრები:

აგნესა – კატა, ტელევიზორთან გაზრდილი და სერიალების დიდად მოყვარული – 5; 10; 15; 22; 35; 37; 39; 41; 47; 49; 52; 53; 55; 61

ავგუსტინა (ავგუსტა) – ტაქსა, ოჯახის ქალი, რიჩის დედა – 9; 19; 20; 29; 31; 33; 39; 49; 61

ამბაკო და ლამზირა – თაგვები, ცოლ-ქმარი: ამბაკომ არაერთი წელი გაატარა სასამართლოს არქივში. იქვე გაიცნო ლამზირა, რომელიც კანცელარიიდან ჩამოდიოდა ხოლმე – 5; 9; 12; 13; 36; 37; 39; 40; 41; 43; 45; 46; 49; 51; 63

ზიგლინდა – დიდი ცხოვრებისეული გამოცდილების მქონე კუ, რომლის გამოთქმებიც ფართოდაა ცნობილი – 3; 6; 13; 15; 17; 19; 26; 31; 51; 55

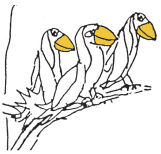

თაკო-მაკო-ლელაკო – ყვავები, დები. 50 წლის წინ მღეროდნენ საბავშვო ანსამბლში „ყვავილნარი“; კაკადუს ჯინაზე ნისკარტებს ყვითლად იღებავენ. – 13; 25; 38; 41; 53; 56; 64; 65

ინგიშტერი – გულჩვილობით გამორჩეული ირემი – 25; 37; 39; 55; 58; 63; 65; 67

კოშმარინა – ტურა, დიდი ეშმაკი ვინმე – 7; 9; 25; 25; 50; 64; 65

ლენჩო – ძალიან საყვარელი ჩოჩორი – 9; 17; 23; 49; 55; 58; 67

პაკო – ზოოპარკიდან გამოპარული თუთიყუში. მას შემდეგ, რაც ბუსუნსულებში ჩაირიცხა, საგრძნობლად გამოსწორდა, თორემ ზოოპარკში მაინცდამაინც კარგი რეპუტაცია არ ჰქონდა (იგინებოდა და ა.შ. იხ.: ზაზა აბზიანიძე, „ბუსუნსულები“, გვ. 35-41) – 8; 13; 17; 19; 26; 27; 28; 46; 53; 54; 57; 61; 62; 63

სოკრატი (სრული სახელია – „ჭკვიანი გოჭი სოკრატი“) – მართლაც ძალიან საყვარელი და ჭკვიანი გოჭი. პატარა გართულება აქვს მხოლოდ ჯანმრთელობის თაობაზე –26; 31; 37; 39; 40; 41; 47; 48; 52; 57; 58; 61; 63

შიმპან-ზუკო – შიმპანზე, ესეც ზოოპარკიდან გამოპარული. აშკარა მხატვრული ნიჭით და დიპლომებით დაჯილდოებული (იხ.: ზაზა აბზიანიძე, „ბუსუნსულები“, გვ. 34-36) – 4; 5; 6; 13; 19; 23; 45; 50; 53; 57; 58; 59; 60; 61; 65; 67

შურთხია — ინდაური, ძალიან სენტიმენტალური და ცოტა ნერვებაწეწილი გაუთხოვრობის ნიადაგზე: რამდენიმე წლის წინ უიმედოდ შეუყვარდა გედი კარლო, რომელმაც, ბედად ორჯერ გადაუფრინა მის ეზოს — ერთხელ გაზაფხულზე, ერთხელაც შემოდგომაზე და სამუდამოდ წარიტაცა თან შურთხიას გული — 9; 11; 12; 38; 44; 47; 49; 50; 53; 57; 58; 59; 60; 65

წიწოლა — ყარყატი, უვნებელი არსება — 15; 25; 35; 37; 41; 51; 56; 64; 67

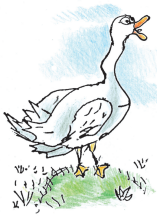

ჭიჭიკო — იხვ-პოეტი, ნებისმიერი ტექსტის მომენტალური გარითმვის დიდოსტატი. პირად ურთიერთობაში ცოტა რთული, როგორც პოეტების უმეტესობა — 5; 14; 23; 26; 27; 28; 30; 31; 33; 38; 39; 41; 45; 46; 47; 48; 49; 57; 58; 65

დანარჩენები:

ავტორი — ბუსუნსულების მეგობარი. პრესის საშუალებით დიდად შეუწყო ხელი ბუსუნსულიზმის იდეების პოპულარიზაციას — ყუაზე

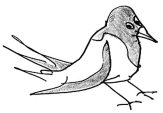

ინგა — კაჭკაჭი. ენაგრძელი, როგორც ნამდვილ კაჭკაჭს შეეფერება, მაგრამ უბოროტო — 43; 45

კურკაძეები (ტურკაძეების მტერ-მოყვარენი) — 8; 10; 33; 35

ლექსო – მოწაფე, ერთი ჯილდას თანაკლასელი და მეორის პატრონი. მშობლების თქმით: „ნიჭიერი და ზარმაცი“. ამ სურათზე ყუთში ზის ჯილდა I-თან ერთად – 29; 30; 31

პლაწუნა და მუკო – მგლის ლეკვები, დიდი აბეზარი ვინმენი – 57; 58; 67

პლაწუნას და მუკოს დედა – იქაური მგელი, ასოციაციის წევრობის მოსურნე. ამ სურათზე ცოტა მრისხანე ჩანს, მაგრამ გული აქვს კეთილი – 57; 58; 63; 65; 67

სალომე – ბუსუნსულას ყოფილი პატრონების, კურკაძეების ქალიშვილი – თავქარიანი არსება, ბედგამონაცვალი – 35

ტურკაძეები – კურკაძეების მტერ-მოყვარენი – 33; 35; 36

შემმოწმებელი ჭოტი – იქაური ჭოტი, ასოციაციის გულშემატკივარი, უყვარს ბუ (იხ.: ზაზა აბზიანიძე, „ბუსუნსულები“, გვ. 59) – 61; 65

ჯილდა II – „ბალონკა“, ლექსოს ოჯახის წევრი. დიდად საზრისიანი და ეშმაკი არსება – 29; 30; 31

ჯონი – ანტინარკოტიკული სამსახურის დამსახურებული ნაგაზი, დაჯილდოებულია სამკერდე ნიშნით – 53; 54; 57

In February, 2001, this Fairy tale was awarded the First Prize at The UN Children's Fund (UNICEF) competition for creating the best literary work reflecting "The Convention on the Rights of the Child (UNCRC)"

BONNIES

Illustrated by the Author

© Zaza Abzianidze. text, illustrations, design
© Pegasus Publishing House, 2009